

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

GRUNDLAGD AF

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

ATT NUTIDSKVINNAN målmedvetet söker använda sin arbetskraft inom en mängd olika områden utanför hemmets gränser är ju så vanligt, att det måste väcka större förundran, när hon sitter med händerna i kors, afvaktande sin manlige försörjare, eller mer och mindre passivt lever sitt lif i egen eller andras familjer.

KNAPPAST NÅGON af våra dagars unga kvinnor, som ända från skolbänken blifvit vana att rikta blicken mot ett bestämt arbete eller yrke som sitt framtidsmål, kan helt förstå, hvilken grad af energi deras äldre medsystrar gifvit prof på, när de ställt sig i den moderna, yrkestränade kvinnans arbetsled. Ty för dem har det — förutom duglighet och kompetens — äfven gällt att först kunna bryta med alla gamla traditioner och en nedärfd lifsåskådning. Och för att sedan lyckas, måste äfven den gåfvan vara eller blifva dem beskärmd — att klokt och med vidsynthet kunna följa med och förstå den nya tiden och alla dess olika kraf.

En bland dem, som sålunda lyckats — och som äfven härunder visat prof på en hög grad af kraftfull företagsamhet, är fröken Lisen Gyllenram, hvars nyligen inträffade 60-årsdag ger en osökt anledning till öppet erkännande af såväl hennes personliga egenskaper som af den insats hon — såsom en representant af en äldre generation — gjort i vår tids själfständiga kvinnoarbete.

Född den 28 april 1847 på det Bjelkeska fideikommisset Sturefors i Östergötland, hvilket arrenderades af föräldrarna, löjtnant Henrik Gyllenram och hans maka Ebba Arnell, var hon nog lycklig att få tillbringa den första barn-domstiden på landet. En sorgfri tid, hvarunder hon ägde sitt mest älskade sällskap och en trogen lekkamrat i brodern Henrik, längre fram bekant som Karl XV:s gunstling och förtrogne vän.

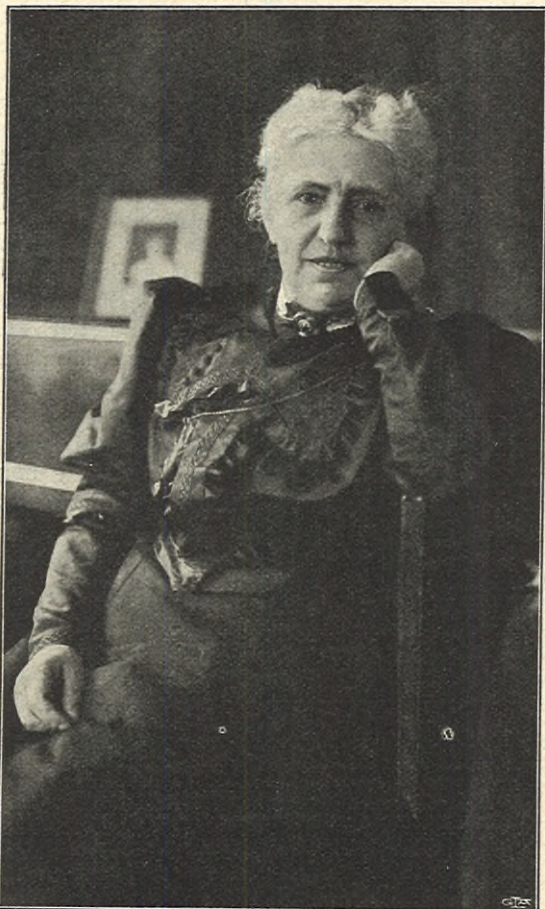
Sedermera flyttade familjen till Linköping, samt efter några år därifrån till Visby, då fadern, som under tiden avancerat till öfverste-löjtnant vid lifgrenadjärerna, blef utnämnd till generalbefälhafvare och landshöfding på Gotland.

Lisen var då 15 år. Fem år senare blef hon moderlös. Och nu begynte en tid af strängt arbete och pliktuppfyllelse för den unga dottern, i det hon, trots en ganska ömtålig hälsa, fick åtaga sig det ansvarsfulla kallet som värdinna i landshöfdingehemmet, på samma gång som hon fick i arf alla de uppdrag vid prinsessan Eugenie's olika välgörenhetsinrättningar, åt hvilka modern ägnat tid och intresse.

Bland de filantropiska företag, som hon under denna tid var med om att grundlägga, må särskildt nämnas Gotlands sjukhem för obotligt sjuka, i hvars styrelse hon sedan blef ordförande — samt Visby första bibliotek!

Denna verksamhet upphörde emellertid i och med detsamma faderns efter ytterligare några år kallades till landshöfding i Karlstad. Den nu 26-åriga fröken Gyllenram, hvars tilltagande sjuklighet blef ett tvingande hinder för hvarje

Lisen Gyllenram.

A. BLOMBERG FOTO.

maktpåliggande arbete, måste numera spara sina krafter. Och mellan de allt oftare påkommande sjukdomsfallen, inför hvilka läkarne stodo hjälplösa, kunde hon ej åtaga sig fler plikter än dem värdinneskapet i hemmet och sällskapslifvet kräfd — plikter, hvilka hon i sin ställning knappast kunde undandraga sig.

År 1885 lämnade landshöfding Gyllenram Karlstad för att för sina återstående dagar bosätta sig i Stockholm, där han också efter en långvarig och svår sjukdom afled 1890. Hans enda och ömma värdarinna under denna tid var dottern, hvilken själf så småningom under senare år begynt återvinna sin hälsa, sedan hon af doktor Wetterstrand periodvis behandlats med hypnotism.

Vid faderns död var fröken Gyllenram 43 år. Och med de återvändande krafterna kände hon nu äfven inom sig vakna till lif all den medfödda verksamhetslust, som under de gångna åren tidvis kommit i dagen, men som åter pressats ned af sjukdom och yttre förhållandens tvång. Efter moget öfvervägande och fullt på det klara med, att endast ett själfständigt arbete skulle för henne kunna bli tillfredsställande, fattade hon sitt beslut och öppnade år

Anmärkningsvärdare är det däremot, när någon af de till en äldre generation hörande kvinnorna — med födelseår så långt tillbaka som under förra hälften af 1800-talet och uppfostrad i sin tids trånga konservatism — liksom den dam, hvars bild i dag pryder Iduns första sida — slår in på de nya vägarne till själföfverf.

1893 ett större pensionat i hufvudstaden, det första i sitt slag — grundadt som det var på andra och mer kontinentala principer än de förut här befintliga — och med särskildt syfte att bereda utländingar och deras familjer en mer hemlik tillflyktsort än hotellen kunna vara under en längre vistelse här.

Redan under de första åren, då pensionatet var inrymdt i 30 Nybrogatan och med endast 8 rum till sitt förfogande, visade det sig vara ett lyckosamt företag. Och med sitt allt från början stadgade anseende som Stockholms mest fashionabla pensionat har det gradvis vuxit ut och upptar — där det nu är beläget i n:r 7 Linnégatan — två rymliga våningar med sammanlagt 24 rum — dock allt framgent med bibehållande af sin en gång gifna hemprägel.

Under denna tid har det också visat sig, att fröken Gyllenram knappast kunde ha valt ett verksamhetsfält, där hennes begåfning och såväl medfödda som förvärfvade egenskaper kommit till en rikare och bättre användning än just här. Ty hon har både den praktiskt klara blick jämte administrationsförmåga och den okufliga arbetsenergi, som kräfvats i ett företag som detta.

Och hon besitter alla en bildad världsdams älskvärdaste sällskapsgåfvor och dessutom en djupare naturs förståelse och varma medkänsla med människor samt ett välgörande godt humör — allt egenskaper, som äro oskattbara för den kvinna, som dagligen i sitt hus måste vara värdinna för ett tjugotal gäster med de mest skilda vanor och lynnen och af olika nationalitet.

Att denna sällsynt dugande och nobla personlighet efter sin nu fjortonåriga verksamhet kan glädja sig åt ett mycket stort antal tack samma och beundrande vänner, som fullt uppskatta alla hennes företräden, faller ju af sig själf. Mången utomstående kan ju möjligen tycka, att liknande praktiska företag, utförda af kvinnor, numera höra till de mer vanliga företelserna. Jag vill då endast betona, att detta synnerligen väl startade och genomförda arbete är så mycket mer anmärkningsvärdt, som det utförts af en kvinna, hvilken under de bästa åren af sitt lif — och flere gånger dödsdömd — kämpat med en sjukdom af ovanligt plågsam natur, och att hon dessutom genom börd och samhällsställning tillhörde våra konservativaste kretsar, där det framåtsträfvande kvinnoarbetet på den tiden ej stod synnerligen högt i kurs.

MARIA RIECK-MÜLLER.

Våra skodon.

En damkängas verkliga värde ligger icke enbart däri att densitter bekvämt på foten, utan dess yttre form bör äfven kunna tilltala ögat. Med andra ord, förutom hållbarhet och passform begär den moderna kvinnan, formfulländning och elegans i sina skodon.

VICTORIA-SKODON tillverkas efter dessa principer och föredragas därför framför andra fabrikat af dem, som sätta värde på att vara väl chausserade. De försäljas i finare skoaffärer öfverallt och till populära priser.

Ett nytt uppslag på ungdomsrörelsens område.

II.

(Forts. fr. föreg. n:r.)

MEN DET ÄR ingalunda blott i Stockholm och våra andra städer någonting behöfver göras för att samla ungdom af olika samhällsklasser till förädlade nöjen, behof i den vägen finnes minst i lika hög grad på vår svenska landsbygd.

Jag är visst icke blind för att nu för tiden många goda krafter äro verksamma just på landsbygden för att sprida upplysning och bereda landtbon någon omväxling i hans sträf-samma och enformiga lif. Men hvad som göres är så försvinnande litet i jämförelse med hvad som borde göras. Särskildt gäller detta i fråga om ungdomens nöjen.

“Skall man då nödvändigt skaffa ungdomen nöjen? Är inte denna sträfvan att bereda den förströelser blott ett utslag af vår tids klemighet och missriktade humanitet? Inte hade vi nöjen, då vi voro unga, men vi fingo lära oss att lefva utan dem, och det kanske är just därför det har blifvit duktigt folk af oss,” hör jag mången kärnkarl och kärnkvinna på landet säga.

Jag förstår dem väl, och möjligt är, att de delvis ha rätt — ett hårdt lif och själförsakelse fostra ofta präktigt folk —, men ha de betänkt, huru oerhördt olika förhållandena på landet nu äro i många fall, jämförda med dem, som rådde för bara en femton, tjugo år sedan? Tidningar äro nu långt mindre sällsynta i bondstugorna och arbetarhemmen än förr, och hvar gång en sådan kommer, för den med sig en fläkt från den stora världen därutanför. Kommunikationerna ha ökats i väsentlig grad, reser man inte själf, så är det alltid någon granne, som gör det och som sedan kommer hem med berättelser om allt det nya och märkvärdiga han sett eller hört talas om. Telefon och telegraf tränga allt djupare in i landet. Och hvad man än må säga om vår svenska folkskola på landsbygden, nog lyckas mångenstädes nitiska lärare och lärarinnor väcka och intressera barnen så, att de sedan, när de blifvit större, känna behof af att utfylla dygnets timmar med något annat än uteslutande arbete och sömn.

Med dessa kulturens landvinningar följer naturligtvis mycket, som ej är så lyckligt: en yrvaken kritik af allt bestående, ett lättsinnigt lösslitande af gamla band, och, last but not least: otålighet och leda vid det enformiga arbetet. Törsten efter nöjen och förströelser griper en, och då inga sådana stå till buds i hemtrakten, ger man sig ut i det brusande lifvet i storstaden eller — till Amerika. Nej, döm tiden hårdt, om du vill, men sök att fatta, hvilka frestelser som möta vår tids ungdom!

Men inte heller den ungdom, som stannar kvar i hembygden, nöjer sig med ett lif utan omväxling eller förströelser. Den skaffar sig sådana. Men hvilka? Ja, i lyckligaste fall finns det kanske någon goodtemplarförening att sluta sig till, som anordnar sammankomster med diskussioner o. d. Men mångenstädes för en sådan förening ett mycket tynande lif, det är endast några få styrande medlemmar, som yttra sig på mötena, och ej sällan händer det, att man tar sin skada igen för att man måst sitta så länge stilla och tyst på det högtidliga sammanträdet genom att efter detsamma ge sig ut i någon lada och dansa vildt natten igenom. Äfven om samtliga deltagare äro nyktra, torde dessa dansgillerna vara allt utom lämpliga nöjen för 15—18-åringar. Och hvad de skola vara, när en del af de unge männen komma berusade dit, det behöfver ju ej sägas. Men just dansgillena äro på många håll ungdomens enda nöjen. När man talar om dem, kommer man ovillkorligen att tänka på några rader i “Den undre världen”, detta gripande “document human”. Sjuttonåringen har tagit tjänst på en landtegendom, där hon får släpa från 5 på morgonen till 11 på kvällen. “Och aldrig en ledig stund,” yttrar hon, “hvarken söndag eller hvardag. Det kändes tungt ibland att vara ung och aldrig få tid att vara tillsammans med andra unga. — Det hände därför att jag gick ut ett slag på natten, sedan jag slutat, till en plats, som kallades Ekbacken, där ungdomen höll till om sommarkvällarna långt in på nätterna och dansade och lekte. Själf dansade jag inte, men det var ju inte så underligt, att jag någon gång ville slå mig lös, och då måste det ske vid denna tid, då mitt herrskap hade gått till ro.”

Låt vara, att förhållandena jämförelsevis sällan äro så svåra som i detta fall — nog syndas det mångenstädes grymt på landet mot den unga, som är i sin första tjänst.

Rent af tragisk ter sig ungdomens nöjeslystnad i sådana trakter af vårt land, där föräldrarna och de äldre i allmänhet tillhöra stränga religiösa riktningar eller sekter. Där gå de äldre till sina andaktsstunder, under det de yngre samlas till dans och lekar. En gång på en sammankomst, då veklagen och domarna öfver de unga blefvo lärarinnan i församlingen för starka, utbrast hon slutligen, nästan utom sig: “Men det är ju edra egna barn ni talar om!” Där blef tyst i salen. Det var sant, det var om sina egna barn man talade. Men hvad skulle man göra? Hufvudena sjönko ned mot bröstet, ögonen stirrade tungt på golftiljorna — —

För hvarje dag, som går, känna vi allt starkare, att en nationell uppräckning pågår här i Sverige, att hembygds- och fosterlandskärleken vaknar alltmer till lif. Skulle man ej kunna hoppas, att här och hvar på landsbygden, där den nya, starka vinden blåser fram, en ädel vilja att föra vår svenska ungdoms längtan efter omväxling och nöjen in på bättre spår kunde väckas till lif?

Jag tänker nu först och främst på hvad man skulle kunna göra på de stora herrgårdarna och bruken. Man invänder kanske, att på många håll redan göres eller gjorts mycket i detta syfte, men att så litet resultat vunnits. Detta är ju möjligt, men kan det ej bero på antingen att nöjet ej blifvit ett verkligt nöje — föredrag enbart locka nog i allmänhet icke 15—17-åringarna — eller att det hela fått en karaktär af nådigt beskydd eller rent af välgörenhet? Jag är å ena sidan lifligt öfvertygad om att det i få länder finns och särskildt funnits ett så vackert patriarkaliskt förhållande mellan husbondefamiljer och de underlydande som på våra större, förmögnare svenska herrgårdar, men jag är å andra sidan lika viss på, att den aristo-

kratiska läggning vårt folk har starkt gör sig gällande, när fråga blir om att sammanföra olika samhällsklasser till arbete eller nöje. Jag kan ej underlåta att komma med ett par exempel gripna ur högen. Det skulle firas hushållsgille ute på ett ställe, bl. a. skulle det bli dans, och ungdomen från trakten strömmade mangrant till, nöjena voro nämligen sällsynta där. Nå, när nu de styrande sågo, att så mycken “obildad” ungdom kom med, blefvo de misslynta och beslöto vidta åtgärder för att få ha salen och dansen i fred. I hast bestämdes, att supén till rätt dyra biljetter skulle serveras först, innan dansen begynte. Man vann sitt mål, de väntande skarorna därutanför tröttnade småningom och sökte sig i stället till lador och rior. Men uppretade voro de, och när sedan herrskapen foro hem, mötte de här och där på vägen klungor af unga män, som kastade hotelser och glåpord efter dem. Man hade mycket väl förstått hela arrangemanget. — En annan gång, på en skyttefest, hjälpte man sig på det sättet, att man i sista stund bestämde sig för att taga en dryg entré till danssalen. Ja, många voro de, som blefvo stående utanför, och allt eftersom kvällen gick, steg mumlet bland dem, hvarför man till slut fann sig nödsakad att stänga fönster och dörrar. Nog bidrog den skyttefesten att befästa samhörighetskänsla och fosterlandskärlek!

Jag menar, att när initiativ tagas till beredande af förströelser för ungdomen, så är det nödvändigt, att de ske i äkta demokratisk anda. Mottot får ej vara den upplysta despotismens: allting för, men ingenting genom folket.

Lättast att taga initiativ i denna riktning skulle, anser jag, ungdomen på de stora herrgårdarna och bruken samt i prästgårdarna hafva. Hur många af dessa unga ha ej fått en grundlig, väckande skolbildning af utmärkta lärare! Men bildning förpliktar ju lika väl som börd och rikedom, och huru naturligt borde det ej vara, att de delade med sig af allt det roliga och intressanta i bildningsväg de fått mottaga! Men inte som tråkiga eller viktiga skolmästare, utan som goda kamrater. Både bland den manliga och kvinnliga läroverksungdomen finnas mångenstädes nu starka sociala intressen, det gäller att taga vara på dessa.

Men hvad skall man då göra? hör jag någon otåligen fråga.

Jo, låt den eller de unga på herrgården, sedan de intresserat några äldre personer af sina närmaste för saken, kalla tillsammans en del af de vaknaste och pålitligaste ungdomarna i trakten — ur alla samhällsgrupper — till diskussion om, huru lämpligast några goda nöjesaftnar för ungdom böra anordnas. En styrelse bör naturligtvis väljas, och i denna är det väl lämpligt, att några äldre personer komma med. Allra viktigast är det emellertid, att den kommer att bestå af representanter för alla samhällsklasser, så att den verkligen kan komma att utgöra ett språkrör för hela traktens ungdom. Finnas nu inom styrelsen goda förmågor, så skulle väl någon af dem kunna hålla ett föredrag, t. ex. en skildring af en ädel personlighet, som gripit djupt in i vår svenska kultur, exempelvis Olaus Petri, Geijer, Rydberg, Wieselgren, Fredrika Bremer, Runeberg, Topelius. Men man kunde ju också låta kärnan i aftonunderhållningen bestå af uppläsning af prosa- eller skaldestycken af våra förmästa författare. Härvidlag är ju viktigt att välja rätt, men stolta kunna vi vara öfver att ha så mycket att välja på.

Tänk på några af de mera fristående partierna i Gösta Berlings saga, exempelvis Torkan! Läses den bra, hur spändt lyssnar ej auditoriet, hur griper den inte både bildade och obildade! — Några goda musiknummer böra

Prenumerera oför-
töfvadt på

BARNGÅRDEROBEN

alla mödrars ovärderliga
skatt och hjälpreda.

väl alltid förekomma, få saker visa sig ju så locka besökande på landet som just musik. Men sedan bör ungdomen få göra danslekar under sång. Våra gamla vackra ringdanser, våra "Väfva vadmal", "Skära hafre" och "Flickan går i ringen" jämte en del, som äro af senare ursprung, men som ha den äkta folkleksstämningen öfver sig, exempelvis "Ensam går jag här och vankar", "Jag gick mig ut en aftonstund i en lund så grön", "Flickorna de små uti ringen de gå" * skola tas upp, och ungdomen skall lära sig dansa dem vackert och väl, ej i vildt fläng, utan med något af den värdighet och stil öfver sig, som utmärkt våra folkvisedanser i gamla tider.

Se där de stora konturerna af programmet, sådant jag tänkt mig det. Naturligtvis kan det varieras på mångfaldigt sätt. Synnerligen lämpligt att intressera ungdomen för på sådana kvällar vore väl bygdens minnen. Huru många trakter äga vi ej, som äro rika på historiska minnen! Och dem ser man på med andra ögon, sedan ens fantasi fyllts med bilder från den tid, till hvilken de höra.

Skulle vi ej kunna börja med en ungdomsrörelse i denna riktning redan denna sommar? Eller t. o. m. denna vår? Vi gå att fira minnet af en af de få världsberömda män vårt land äger, Karl von Linné. Från världens främsta vetenskapliga samfund sändas representanter till vårt land för att öfvervara dessa fester — men hvad känner det svenska folket för Linné, ja, hvad vet det i allmänhet om honom och hans storhet? Aldrig glömmar jag den måttlösa häpnad, som stod att läsa på ansiktena i den grupp besökande i Uppsala domkyrka, som fanns där en gång, när en engelsk dam genast vid sitt inträde gick fram till vaktmästaren och bad honom visa henne Linnés graf — hon ville där lägga ned den stora, vackra krans hon fört med sig. Det var ju något nästan obegripligt, att en engelska skulle bevisa en svensk man den äran — Nej, det är ett mycket litet antal svenskar, som kommit Linné nära, som fått hjärtat värmdt för pilten, som fick framleva nästan hela sin dag i faderns trädgård, för djäknens, som kunde namnen på alla blommor, som växte på vägen mellan Växjö och Stenbrohult, för studenten, som djärft vågade sig in i Lapplands oländigaste trakter för att "göra observationer i alla tre naturens riken", för mannen med den brinnande arbets- och forskarhågen och det ödmjuka, gudhängifna sinnet. Skulle därför ej de unga kunna börja med en enkel Linnéfest i maj? Litteratur till ett föredrag öfver honom är ej svårt att få, Snoilsky och Säterberg ha dessutom båda sjungit om honom, och i den härliga maj månad kan äfven den enklaste samlingshall göras prydlig genom blommor och girlander af grönt. Några blågula flaggor, ett Linnéporträtt eller en Linnébyst, och några glada, friska fosterländska sånger — se där allt hvad som behöfs!

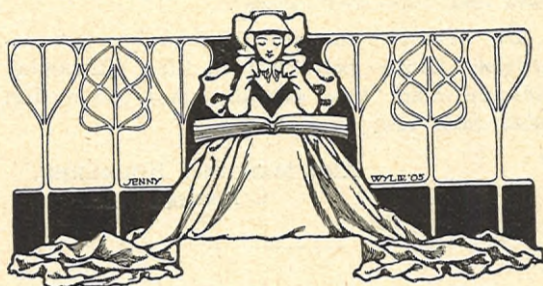
Är det för djärft att hoppas, att en ungdomsrörelse, sådan jag tänkt mig den, dessutom skulle kunna bland landsbygdens ungdom skapa håg till läsning af bättre litteratur än den, som nu ofta finner vägen till såväl bondehemmen som arbetarstugorna. Af yttranden under den diskussion om motarbetandet af smuts- och kolportagelitteratur, som nyligen anordnades i Stockholm af Centralkommittén för Kulturella ungdomsrörelsen därstädes, framgick, att den dåliga häftelitteraturen med premier såsom lockbete har minst lika mycken spridning på landet som i städerna. Och hvad den nyare "poesi" beträffar, som svenska folket läser

* Se de förträffliga samlingarna Sångelekar från Näs, utgifna af O. Helligren, samt Sångdansar, utgifna af Nordiska museet.

mångenstädes i bygderna eller på lägerplatsen, så torde den vara af tarfligaste slag. Läs t. ex. Kärleksvisan om revolverdramat vid Centralstationen eller Den nyaste kolingsvisan! Skulle man ej kunna hoppas, att den ungdom, som lärt sig älska Gösta Berlings saga, Jerusalem, Karolinerna, Rydbergs, Karlfeldts och Frödings diktning skulle kunna med sin entusiasm smitta de unga rundt omkring i bygderna och hos dem föda längtan efter att lära känna våra stora diktare?

MARIE LOUISE GAGNER.

Vår dramatiska pristäfling.

TIDEN FÖR inlämnandet af täflingskrifter till Iduns dramatiska pristäfling utgår den

1 juni i år,

hvarom vederbörande författare härmed erinras. Det utfästa priset är

fyratusen (4,000) kronor

och som prisdomare har redaktionen glädjen kunna påräkna bistånd af två högt skattade kritiker, nämligen herr *Georg Nordensvan* och dr *Sven Söderman*. I öfrigt hänvisas till det utförliga täflingsprogrammet, som fanns infördt i n:r 36 af Idun för 1906, samt senast, i något förkortad form, i denna årgångs n:r 4.

Teckningslista för bidrag

till

Wennerbergstoden i Uppsala

finnes för hugade bidragstecknare tillgänglig å tidningen Iduns byrå, Drottninggatan 51, Stockholm, och mottagas äfven tacksamt pr post insända bidrag, hvilka sedan i sinom tid komma att redovisas i Idun.

Äkta Schweizer-Broderi.

Rekvirera prof och modeplanscher å våra halffärdiga, broderade, hvita, tvätt-äkta battistklädningar från kr. 23.50 till kr. 55.20 för hela klädningen.

Vi sända de utvalda klädningarne tull- och portofritt till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern F 8 (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

Den kvinnliga rösträttsfrågan inför årets riksdag.

Vi närma oss nu den tid, då den kvinnliga rösträttsfrågan skall upptagas till behandling i riksdagen. Med anledning häraf anordnar Centralföreningen för kvinnans politiska rösträtt söndagen den 5 maj ett massmöte å Cirkus härstädes, där opinionsyttringar komma att afgifvas. Då saken alltså just nu är högaktuell, finna vi ett osökt tillfälle att erinra om de vid årets riksdag framlämnade motionerna i syfte att åt kvinnorna bereda politisk rösträtt. Utrymmet tillåter oss ej att aftrycka dem in extenso, hvarför vi åtnöja oss med att meddela en axplockning af de mest tänkvärda och i dessa dagar mer än någonsin läsvärda uttalen dena.

FRÅGAN OM kvinnans politiska rösträtt har i Sverige gått framåt med en snabbhet som kan kallas enastående. Ingenting bevisar bättre detta glädjande faktum än de framsteg saken gjort inom riksdagen under senaste fem år. Män ur skilda partier kämpa nu med ifver, kämpa för kvinnans rösträtt — somliga t. o. m. för hennes valbarhet både till första och andra kammaren. Särskildt värdt att beakta är, att motionärerna tydligen äro manade icke blott af hänsyn till rättvisans fordringar, utan ock af öfvertygelse om att kvinnorna skulle tillföra det politiska lifvet nya och värdefulla krafter.

Nedanstående uttalanden torde glädja alla tänkande kvinnor.

Ur motionen n:r 41 i första kammaren af Albert Bergström om samma rösträtt till andra kammaren för kvinna som för man.

"Konsekvensen af allmän rösträtt är absolut och oafvisligt åtminstone äfven rösträtt för kvinnan. Utan detta är allt tal om allmän rösträtt meningslöst. Påståendet, att det saknas utredning härför, och att saken skulle fördröja männens rösträtt, synes mig sakna hvarje grund. Den verkställda folkräkningen gäller i allmänhet befolkningen och ej blott männen, och skulle något ytterligare arbete med att räkna och klassificera kvinnorna kunna göras, kan sådant göras när som helst efter beslutet om kvinnans rösträtt och med samma resultat, ty på rätten, om sådan eljes finnes för henne att få sina intressen bevakade och angelägenheter behandlade, kan en dylik räkning ej öfva det ringaste inflytande."

Ur motionen n:r 205 i andra kammaren af Hjalmar Branting jämte fjorton medmotionärer, omfattande icke blott rösträtt för kvinnan, utan äfven valbarhet för henne till båda kamrarna.

"Samhället behöfver icke blott kvinnornas röster hvar tredje år som medbestämmande om dess allmänna kurs, fullt lika mycket behöfver det dugliga kvinnliga krafter på olika poster i samhällsarbetet, äfven det lagstiftande, där allt hitintills en mängd orättvisor torde få stå kvar nästan enbart därför att kvinnor sakna möjlighet att på verkligt sätt i riksförsamlingen komma dem till lifs. Vi äro äfven vissa om, att de första kvinnor, som göra sitt inträde i Sveriges riksdag, skola där veta att föra sitt köns talan på sådant sätt, att ännu vidt utbredda fördomar mot kvinnornas deltagande i det offentliga

NYTT HÄFTE!

Iduns Modellkatalog för våren med kolorerad omslag.

Till salu i alla boklädor, hos alla tidningsförsäljare och på Iduns Expedition, Drottninggatan 51, Stockholm. Pris 60 öre. Rikhaltigt innehåll!

lifvet hastigt nog skola i grund utrotas, åtminstone hos alla, med hvilkas omdöme är att räkna, och som bidraga att prägla en nära framtids allmänna mening."

Ur motionen n:r 208 i andra kammaren af Carl Lindhagen jämte sju medmotionärer, rörande rösträtt och valbarhet för kvinnan till båda kamrarna.

"Männe det icke kan sägas, att just undanskjutandet af kvinnornas kraf är så att säga en black om foten på männens rösträttsfråga, att vidhållandet af ensidiga maskulina anspråk alltid kommer att ligga männens rösträttsfråga i fatet.

Äfven på detta område gäller utan tvifvel den satsen att det icke är godt för mannen att vara allena. Först genom att man samtidigt och med öfvertygelse upptager kvinnornas sak, kan det komma något medryckande äfven i männens rösträttsfråga.

All denna framhåfda klokskap är nog, uppriktigt sagt, i själfva verket en skylt för ett konservativt tänkesätt i denna fråga. Alla parter stå ungefär på samma fot till densamma. Gränsen mellan höger och vänster följer ej de gamla märkena, utan går midt igenom alla parter. Det gäller nämligen här icke olika ekonomiska intressen, kvinnor finnes det inom alla samhällsklasser, och är man konservativ i frågan, så beror det på fördom eller därför att man ej kan räkna ut i hvad mån det parti man tillhör skall förlora eller vinna på reformen och därför för säkerhets skull föredrar att frukta det värsta.

Vid sidan af första kammarens omskapning är rösträtt för kvinnor emellertid det viktigaste af de konstitutionella spörsmålen, som nu stå på dagordningen. Det betyder att kvinnorna i stort sedt bli en makt, få ett ansvar, bli tagna på allvar samt skola uppvakna ur den intresselöshet för samhällets angelägenheter, som man så gärna lägger dem till last, men lika ogärna synes vilja frånta dem. Ett framsteg således, som innebär något verkligt nytt och nya vägar vid sidan af de gamla hjulspåren, i hvilka partierna så gärna vilja hålla sig."

Ur motionen n:r 210 i andra kammaren af Karl Warburg om rösträtt för kvinnan.

"Ha vi nu hunnit därhän, att vi erkänna, att den allmänna rösträtten för män är en nödvändighet, som måste genomföras, därför att vi däri se en akt af rättvisa mot dem, af hvilka samhället kräver delaktighet i bördor, så äro vi skyldiga att utöfva samma akt af rättvisa äfven mot de kvinnliga medborgarna.

Men oafsedt denna mera ideella, mera rent teoretiska synpunkt, bör äfven en mera praktisk beaktas. Kvinnans ändrade sociala ställning påkallar rätt för henne att med sin röst — tillsvidare åtminstone indirekt — få deltaga i afgörandet af samhällsangelägenheter. Kvinnorna äga, allteftersom utvecklingen fört dem in på skilda banor af samhällsarbete, verkliga intressen att där bevakas.

Härtill kommer ännu ett tredje skäl, att det — såsom jag vid fjolårets debatt i andra kammaren tillät mig yttra — måste vara till gagn för staten att göra sig tillgodo det intresse, den energi, den oegennyttia, hvarmed kvinnorna — där så för dem är tillfälle — ägna sig åt allmännyttiga värf, detta desto hellre som kvinnan genom sin ofta mer ideella läggning skulle tillföra vårt samhällsarbete ett tillskott af idealitet, sedlig kraft, upphöjd tro på lifvets goda makter, som skulle verka såsom ett hälsosamt salt i den manliga klokskaps ofta kalla beräkningar och åskådningssätt. Men äfven på det praktiska området ha kvinnor ådagalagt mycken duglighet, och det ligger ju onekligen en motsägelse i att man vägrar rösträtt åt en kvinna, som med klokhet och framsynthet sköter ett stort affärsföretag, men är beredd att lämna den åt hennes ringaste manlige underordnade."

Ur motionen n:r 212 i andra kammaren af P. Hörnstén om samma rösträtt och valbarhet för kvinna som för man till båda kamrarna.

"När de olika politiska partierna synas i princip vara eniga om att rösträtten bör blifva så allmän som möjligt, så är det helt naturligt, att något s. k. "könsstreck" icke längre bör få utstänga öfver hälften af landets vuxna befolkning från medborgarrättens utöfvande. Och om kvinnan sålunda icke längre kan utstängas från rösträtt, så bör konsekvensen bli, att hon också tillerkännes valbarhet efter samma grunder, som äro eller blifva gällande för man såväl vid val till första som andra kammaren. Dock torde kvinna böra för vissa fall tillerkännas större frihet till afsägelse af mandat, än hvad för man nu är stadgadt. För rösträttsfrågans lugnaste lösning är det utan tvifvel gagna-

ligast, att på en gång alla de tagas med, som principiellt erkännas berättigade till fulla medborgerliga rättigheter."

Ur motionen n:r 216 i andra kammaren af Theodor Adelswärd rörande rösträtt för kvinnan.

"Alla, till hvilket parti de än höra, äro i sak för den kvinnliga rösträtten, men de flesta vilja likväl icke nu bringa frågan på tal, emedan, såsom de säga, den icke skulle vara "opportun" eller "aktuell". Och likväl kräfvades det, för att den skall blifva både "opportun" och "aktuell" endast att alla, som i sak intet hafva att invända, också verkligen arbeta för densamma.

Man vet, att inom de samhällslager, som hittills saknat, men nu skulle få rösträtt, är kvinnan i kunskaper och uppfostran minst likställd med mannen och i sedligt afseende, särskildt med tanke på spritdrycksmissbruket, honom gifvet öfverlägsen. — Man vet hvilken betydande roll kvinnan spelar inom samhället som uppfostrarinna af det kommande släktet och att det är hustrun mer än mannen, som ger prägeln åt arbetarhemmet. Ingen bestrider, att i såväl det allmänna som enskilda lifvet kvinnan inom alla verksamhetsfält, som för henne öppnats, visat sig kunna med heder bestå täflan med mannen."

De kvinnor, som inse rösträttens stora betydelse, känna helt visst en liflig tacksamhet mot de män, som så vidhjärtadt och modigt talat deras sak.

ANN MARGRET HOLMGREN,
f. TERSMEDEN.

SIGRID ELMBLAD:

MITT JULETRÄD.

*DET LILLA juleträdet,
som jag i kruka fått,
det har på fönsterbrädet
allt sen i julas stått.*

*Från vintermörker, dunst och damm
det längtat sig till våren fram;
det har ej glömt att hoppas,
och nu, då allting knoppas,
nu skjuter trädet skott.*

*Men mina ögon tåras,
fast det är synd och skam,
när allt omkring en våras,
att gråten bryter fram.*

*Mitt vackra träd, jag blygs för dig,
som blomstrar, skildt från skogens stig.
Att ha ett hjärta bara,
det är nog sämre vara
än att ha rot och stam.*

Den starkaste.

Berättelse från gamla tider af Sten Stenson.

(Forts. fr. föreg. n:r)

V.

FRANKERNAS LAND rådde ödeläggelse och förfäran. År efter år kommo vikingafloetter från norden, trängde in i det rika landet utefter floderna, och hvar helst hedningarne drogo fram, visade härjade fält, ödelagda byar och slott, samt uppbrända städer deras spår. Sällan vågade frankerna något verksamt motstånd, och blef en vikingaflock någon gång slagen, kom den igen mångdubbelt starkare och tog hämnd. Folket var bragt till förtviflan; det ringde i kyrkklockor, drog omkring med sina präster och munkar i högtidliga processioner, åkallade Guds hjälp, klagande: "för nordmännens raseri bevara oss, milde Herre Gud!"

Slutligen fann konungen råd. Sköld af stål värjer mot egg af stål, tänkte han: hedningar skola värja mitt land mot hedningar.

Gänge-Rolfs härskara var den djärfvaste, dödrikaste och mäktigaste af vikingaflockarne. Åt Rolf gaf frankerkungen sin dotter samt som län under kungens öfverhöghet den landsträcka, som nu heter Normandie, d. ä. Nordmännens land, mot villkor att han skulle skydda hela riket mot vikingarnes härjningar.

Den dag kom, då Rolf skulle högtidligen mottaga sitt hertigdöme och gå kungen till handa som vasall. I all kunglig prakt satt frankerhärskaren på sin tron, och kring honom stod hans hof, landets förnämsta män och kvinnor; midt emot honom reste sig Rolfs höga gestalt omgifven af hans höfdingar. Rolf iakttog alla de seder, med hvilka en frankisk löntagare förbinder sig till underdånighet under konungen, men när det enligt urgammalt bruk kom därtill, att han borde kyssa kungens fot, vägrade han afgjort. "Hellre tager jag länet med udden af mitt spjut," sade han stolt. Bestörtningen vardt allmän bland frankerna — utan fotkyssning ingen fullständig länsplikt — men de vågade ej reta den öfvermäktige vikingen. Efter mycket tal och prut öfverenskom, att någon af Rolfs höfdingar skulle fullgöra ceremonien å hans vägnar, men lika styfsinnade som Rolf sade de bestämdt nej. "Vi följa dig att bräcka sköldar, intaga städer och öda våra lif, men en veklings sko kyssa vi aldrig." Bryderiet blef allt större. Då steg Björn fram: "Icke skall ett vackert stycke land sättas på spel för en så lumpen sak. Kung, sträck fram foten, jag kysser den." Glädjen bland frankerna blef stor, en hotande strid förebyggd, och ceremoniet led ingen afbräck. Men Rolf och hans män sågo storögda på Björn, han hade eljes ej för sed att vara eftergifven eller kröka rygg.

Björn framträdde inför majestätet, som högtidligt lyfte sin fot; vikingen grep den fast och förde den upp till sina läppar, men innan den hunnit dit, hade hela majestätet och tronen mist jämvikten och ramlat öfver ända. Lugn och med oskyldig min, ehuru löjet lekte på läpparne, stod Björn och såg på förödelsen, vikingarne brusto ut i ohämmadt skratt, frankerna skumade af raseri öfver förolämpningen mot deras helgade monark. Men hvad ville de göra? En blick på de fruktade vikingarne hejdade hvarje vredesutbrott, den svage finge fördraga kindpusten af den starke. Det hela fick anses som ett olyckligt missöde och ceremonien som fullbordad.

Stolt i hägen, ty han visste att hans namn och gärning skulle med berömmelse flyga vida i nordmannaflockarne, gick Björn med de andra höfdingarne till bankettsalen mellan det bugande hoffolkets leder. Då hörde han invid sig en röst; den talade blott ett enda ord: fy! men

Lagermans flytande putspomada BONAMI.

i detta låg allt det förakt, som detta lilla ord kan uttrycka. Förvånad såg Björn sig om och såg en ung frankisk hofdam, liten, spåd, med djupa blå ögon, en hy hvit som mjölk och ett glänsande rödgult hår — och just som hans blick mötte hennes, hörde han åter från damens röda läppar samma ord: fy!

VI.

Aldrig förr hade Björn ägnat en kvinna sin uppmärksamhet. Men under festmåltiden, medan rundt omkring honom kamraterna larmade, skämtade och drucko, satt han, eljes den mest högljudde, tyst och tankfull, drack föga, endast såg framför sitt inre öga ett guldockigt ansikte, som blickade på honom föraktfullt och spöskt. När hans bragd vardt föremålet för allmänna samtalet, rodnade han under sitt bruna skinn, blef vresig och ännu ordkargare, ty för hans öra susade ständigt ett "fy," utslungadt från ett par vackra läppar. Han försökte jaga bort bilden och ordet, förgäfvades; han tog sig till att dricka, men ölet och vinet stego honom ej åt hufvudet. Han förstod sig ej själf, han vardt nästan rädd.

Om natten var det knappt annorlunda. Följande dag var han vresig och lättretlig, red en otämd häst i flere timmar för att tämja honom, stötte emot ett broräcke och vrok det i floden, kom i ordkastning med en viking och knäckte ett par af hans reffen. Dagen därpå var han blidt och vemodigt stämd, köpte i en krämbod en blank stålspegel, såg sig däri och skämde för sitt vilda och ovärdade utseende. Så gick han i badstu, lät bardskäraren hyfsa hår och skägg samt indränkte dem med vällyktande oljor, hvarpå han klädde på sig dyrbara, färgrika kläder. Kamraterna kände nästan icke igen honom, men när de skämtade, att björnen såg riktigt grann ut, sedan raggen kommit bort, blef han på en gång förlägen, vred och tillfredsställd.

Åter höll konungen gille, där man förlustade sig med dans, och Rolfs höfdingar deltog i dansen utom Björn, som satt i en vrå och bara såg på den guldockiga jungfrun, hvilken städse var i hans tanke, och nu syntes bland de andra hofvets tärnor. Slutligen gick han fram för att bedja henne tråda en dans med sig, och tyckte han sig aldrig hafva haft så svår en gång, ej ens till den hårdaste strid. Jungfrun svarade: "I ären Björn Tångbrandsson, fast I ej liknar honom?" — "Så är jag." — "Den som välte kungen öfverända?" — "Olyckan var framme." — "Då hafven I mitt svar: att björnen är lurfvig, kan jag fördraga, men räfsinnet under björnskinnet likar mig aldrig. Ej dansar jag med eder."

Björn gick ut ur borgen, besökte tavern efter tavern och drack sig drucken, slog sönder tavernarnes geråd och till sist tavernarne själfva. Dagen därpå kom han till Rolf: "Jag trifs här som en björn i band. Det här frustugulifvet likar mig illa. Nu säger jag upp stallbroderskapet med dig och gifver mig ut att härja på kusterna, som mig bäst synes." — "Björnen är obändig," log Rolf, "men rif ingen inom Frankerlandets gränser, där jag nu är landtvärnsman, ty då komma vi båda att nappas." — "Godt, så få vi se, hvem som är starkast," svarade Björn.

Han begynte reda ut sina skepp — fem voro de — och syntes hafva brådtom; aldrig arbetade hans män fort nog för Björns otålighet. Men när allt var i skick, kom han sig aldrig åstad. Först när kungen brutit upp med sitt hof till en annan trakt, hissade han segel.

VII.

Rolf vardt hertig i Normandie och en ypperlig härskare vardt han, men ytterligt sträng. Fred och lag skaffade han i landet; vikingaflockarne blefvo slagna och förjagade, så att deras anfall snart upphörde; de röfvarskaror, som förut strukit fram på alla vägar, uppfångades och hängdes, mäktige stormäns öfvervöld stäffjades. Gjorde Rolf bland annat den lagen, att ingen fick fara utom sitt gods eller sin stads gräns med större väpnadt följe än en bonde två, en borgare tre, en hertigens löntagare sex män; väpnade främlingar voro utan skonsmål hemfallna åt dödsstraff. Så vardt i landet en sådan trygghet, att man kunde strö ut guld och silfver på vägarne, utan att någon vågade stjäla det bort.

Vid kusten stod i en bördig nejd slottet Avreux; det hade torn och graf, men svag besättning, då allt syntes lugnt i landet. Med förskräckelse varnade emellertid väktaren i tornet en dag en flotta af sex skepp nalkas; drakhufvudena visade, att de voro hedniska vikingar, ute på strandhugg. Sedan de utplundrat ett par byar, begynte de belägra slottet. Detta förmådde göra endast svagt motstånd, och redan mot aftonen erbjöd kastellanen dagtingan. På gifven lejd begaf sig vikingahöfdingen in i slottet att uppgöra villkoren; han var ovanligt reslig och starkt byggd samt hade ett befällande väsen; framför honom bar en kämpe på ett förgylldt spjut hans märke: en krönt sko.

Vid stenbordet i den hvälfta slottssalen stredo vikingen och kastellanen om villkoren för dagtingan, den ene öfvermodig och hård, den andre såsom den svagare försagd och eftergifven. Kastellanen bjöd 300 marker silfver i lösen för slott och folk, vikingen fordrade slottet med all dess egendom till rof och lösen för hvar person dessutom. Till sist vågade den förskrämda kastellanen endast begära fritt aftåg för kvinnorna. — "Kvinnorna," bröt vikingen ut, "låt dem gå, jag lider ej kvinnor, men slottet är mitt och I, karlar, ären fångar."

I samma ögonblick öppnades en dörr, en ung dam trädde in. Hennes och vikingens blickar möttes, och de igenkände hvarandra: han var den Björn, som vanärat Franklands konung, och hon den unga fröken, som ensam vågat visa sitt misshag däröfver.

Hon vände sig till kastellanen: "Labadic," sade hon stolt, "dagtinga ej med denne man; jag känner honom, i hans själ finnes hvarken barmhärtighet, heder eller högsinhet. Låtom oss försvara slottet, så länge vi kunna, och sedan dö med vapen i hand." Vänd till Björn fortsatte hon: "Jag är dâme Ismene, baronessa af Avreux och detta slots härskarinna; jag gör slut på underhandlingen och befaller er att gå."

Björn hade rest sig och stirrade oavvänt på den sköna uppenbarelsen framför sig utan att finna ett ord. Omsider återfick han målet: "Noble dâme, ni talar som väl ingen förr dristat tala till mig — jag är ju den starkaste, och slottet är i min hand —; därtill har ni orätt. Jag vill visa, att jag har både heder och högsinhet: jag vill draga mitt folk tillbaka från borgen och låta edra länderier vara osköflade; själf skall jag af min egendom ersätta mina män deras förlust, då de ej få plundra härinne. Allt jag begär är endast husvist och mat åt mina män i edra byar under tre dagar, medan de hvila upp och bota skeppen, och skall jag gälda det i bart mynt."

Dâme Ismene såg öfverraskad på honom. "Annorlunda till sinnes synes ni nu vara mot förr. Jag är en svag kvinna och med tacksamhet mottager jag ert högsinnade anbud. Ni är ju den starkaste."

Såsom det var öfverenskommet, blef det också, endast att Björns skepp kommo att kvarliga sju dagar i stället för tre; han var blifven så granntyckt både i fråga om segel och skrof, och männen fingo gång efter annan göra om samma arbete. Men också öfvervakade höfdingens öga sällan sitt folk; en hel mängd angelägenheter förde honom ofta till slottet, såsom uppgörelser om lifsmedel, ersättning för små öfvervöld, dem vikingarne begått och Björn var noga att godtgöra, nödvändigheten att tillse, att ingen otillbörligt trängde in på slottets område och annat mer. Ett par gånger inbjöds han äfven af Ismene till festmåltid på slottet jämte några af sina män.

Dessa kände knappast igen sin höfding. Præktigt var han utstyrd med armingar och oljadt hår; han, under hvars tunga kropp ekbänken vanligen knakade i alla fogar, han, som med sina ovärdade näfvar ej sällan plattade ihop dryckeshornet eller silfverbägaren, han, hvars rörelser liknade en vredsint björns och hvars skratt dånade som stormen, han satt nu på ett spinkigt, flöjelsklädt säte så lätt som tättingen på kvisten, knappt rörde vid det sköra glas, hvarur han drack, och talade halfhviskande som en blyg flicka. Långa stunder satt han uppmärksam och åhörde dâme Adelgondes berättelser om sina bröstkrämpor och hennes salige mans pilgrimsfärd till S. Gudules kloster — dâme Adelgonde var Ismenes faster och beskyddarinna — och när Ismene knäppte på lutan, lyssnade han så andaktsfull som de kristne i kyrkan vid den heliga mässan en högtidsdag. Hur var det med björnen? Han var alldeles som bunden.

VIII.

Dâme Ismene var föräldralös och såsom enda barn och arftagare efter den aflidne baronen af Avreux baroniets innehafvare. Till följd häraf ålåg det henne att årligen infinna sig hos konungen för att bekräfta sin afhängighet, och nu stod en dylik resa för dörren. Då Ismene nämnde härom, befanns det, att Björn hade en liknande färd i sinnet — när tanken därpå runnit upp hos honom, nämnde han ej, och han hade noga dolt sin afsikt för sina män — som trakterna på andra sidan gränsen af Normandie ofta voro oroade af röfvarbopar, och Ismenes folk ej visat sig synnerligen stridsdugliga, erbjöd Björn damerna sitt beskydd, hvilket Ismene efter någon tvekan och på dâme Adelgondes ifriga tillstyrkan slutligen antog. Sina skepp och män, utom den skara, som skulle följa honom, sände Björn till Irland att sälja det gods, han vunnit under föregående färder.

Man företog således resan till Senlis, där konungen höll hof, dâme Ismene och dâme Adelgonde med jungfrur, tärnor och tjänare samt Björn med sina välbeväpnade stridsmän. Björn ledde det hela med en outtröttlig omsorg. Sken solen het, måste man rasta i skuggan, visade damerna tecken till trötthet likaså; öfver svårare ställen af vägen ledde han själf vid betslet dâme Ismenes gångare — den var osäkrast på foten, sade han —; nalkades man en skogstrakt, utsände Björn män att undersöka vägens omgifning; vid framkomsten till nattlägren funno damerna ett välordnad tält och en ypperlig måltid färdiga till deras mottagande. Frankrikes drottning färdades ej med större bekvämlighet och noggrannare bevakning. Men också tog färden i anspråk dubbelt längre tid än vanligt var.

(Forts.)

LUZERN

Förnäm vistelseort under sommaren.
G:D HOTEL NATIONAL
 Härligaste läge vid Vierwaldstättersjön. Rum från 4 kr. Ill. prospekt gratis.

En glimt af Berlin och

DET ÄR, just nu, roligt att vara svensk och i Berlin. Jag syftar naturligtvis på vår glänsande succès vid sportutställningen, som man tar åt sig och har godt utaf, hur litet man eljes gjort till saken. Det är också något annat, som

visit i Svenska klubben.

från Siegesdenkmal talar för sig själf. Det är typiskt.

Bilden af den nya imponanta dōmen med vaktparaden, som spelar utanför, medan folkhoparna skockas rundt omkring, bör heller icke saknas i en om än aldrig så flyktig

FRÅN SVENSKA KLUBBEN I BERLIN. 1. LÄSRUMMET. 2. MATSALEN. 3. BILJARDRUMMET.

parvenyen på den jämna slätten vid den trōga Spree, är intet undantag. Den kunde verka romantik endast därför att där bo människor i den, ty där människor äro, där är lifvet, och lifvet ter sig alltid romantiskt — tycker jag. Och jag vill fråga, hvad skall det då icke vara nu med vår i staden, med aprildagrar öfver gatuperspektiven och värdräkter och vårhumör

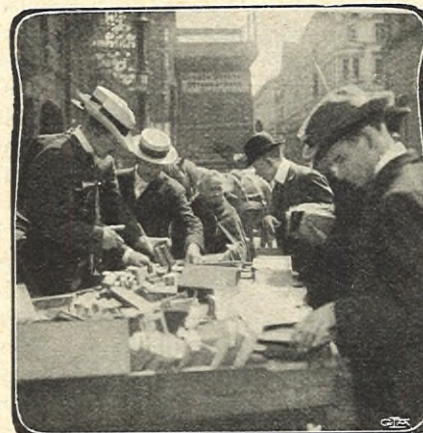
revy af det Berlin, där man fruktar Gud och ärar kejsaren — för det mesta.

Min kamera och framför allt mitt minne ha fixerat andra bilder från gatorna och torgen, från parkerna och floden, bisarra, lustiga och tragiska situationer, fångade i den tidiga morgonstunden, då staden hämtar andan, då morgonbrisen sopar bort nattkvalmet, då utelligaren slumrar till på sin bänk, och då färskaste tidningar och bröd för frukostbordet forslas kring till utminuteringsställena — fångade vid middagstid, då dagens pulsar hamra hastigast, och larmet stiger högst. Vi se här fruktförsäljerskan med sin hund, två goda kamrater framför samma kärra, vi se en skara ynglingar ogenrade af trafik och oväsen välja bland det dagligen förnyade för-

gläder ens svenska hjärta, det är att vid ett besök i Svenska klubben konstatera, att landsmännen härute visat sig äga sammanhållning och energi nog att skaffa sig ett eget hem, sedan det gamla för svenskar och normän gemensamma upplösts. Den nya klubben, centralt belägen vid Mauerstrasse n:r 66, disponerar fyra rum, matsalar, biljard, läsrum. De äro i all sin anspråkslöshet mycket hemtrefliga, men plats finnes ännu på väggarna för de svenska konstverk våra artister möjligtvis ha till öfvers och i läsrummet för de svenska tidningar respektive redaktioner kunde känna sig hugade att sända den svenska kolonien i den stora Spreestaden. Klubben har visserligen svenskt kök och svensk sprit, men detta utesluter icke, att man känner

HUNDEKIPAGE I FRIEDRICHSTRASSE

EN FRILUFTSBOKHANDEL.

UTANFÖR KONDITORIET I UNTER DEN LINDEN.

på alla vackra flickor? När ni ser dem här på bilden utanför det stora konditoriet i hörnet af Unter den Linden och Friedrichstrasse, tänker ni icke, som jag gjorde, på Lotte Bach, den oförglömliga "Berliner-range", som åt igenom alla hufvudstadens konditorier för att i moralens intresse spinera ut ett älskande par? Ja, det finns ljufva plikter. Och det finns något, som är lika roligt som Kirschenkuchen mit Schlag-sahne — och lyckligtvis uppträder lika talrikt — det är monument. Mitt snapshot

EN HOTELLAUTOMOBIL.

saknad efter svensk konst och litteratur.

Men man kommer icke till Berlin enbart för att dricka Ödåkra och tala svenska. Man kan komma till Berlin af alla möjliga skäl, mina äro folklifvet och museerna. De stora städerna ha sin särregna tjusning, sin romantik, och Berlin,

VAKTPARADSMUSIK UTANFÖR NYA DÖMEN.

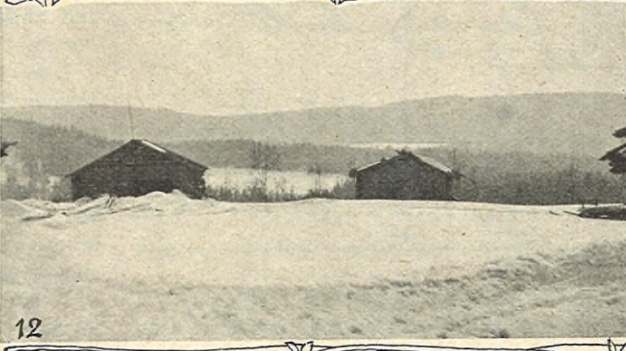
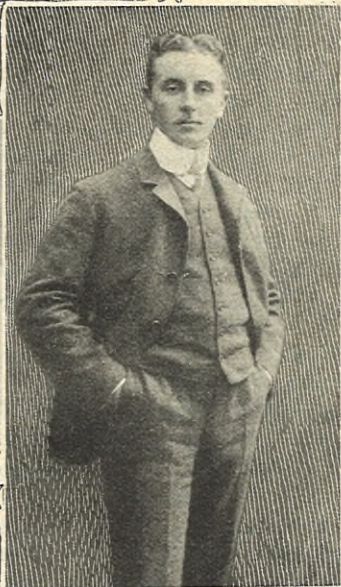
FRAMFÖR SIEGESDENKMAL.

rådet af böcker i gatu-bokhandlarens stånd, och vi se en skock turister framför en resebyrå, färdiga att starta en rundtur i Berlin. De här meddelade bilderna äro endast ett urval, men torde vara tillräckligt typiska för att förmedla intrycket af miljonstad och miljonstadsromantik. BOB.

A. Blomberg, foto.

EN UTDÖENDE FOLKSTAM

GENOM VÄRMLANDS FINNSKOGAR

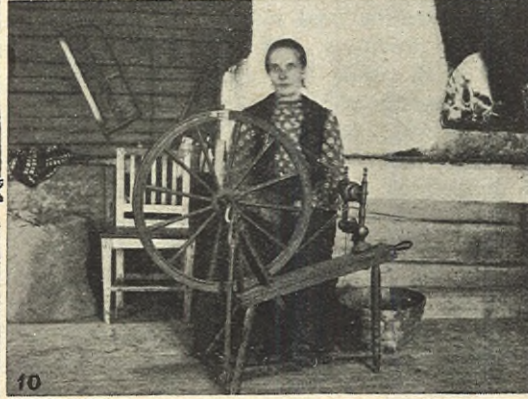
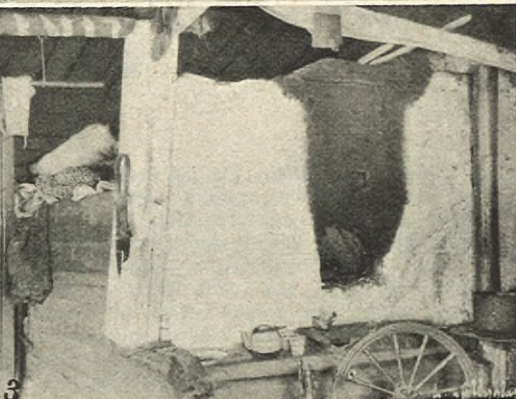
MEDICINE DOKTORN FRIHERRE GÖSTA ÅKERHIELM är en ung man, med en mångsidighet i utbildning och intressen, som torde vara ganska ovanlig. Hans första kärlek var gymnastiken, han genomgick en treårig kurs vid Södra gymnastikinstitutet härstädes och för sedan som så många af hans yrkeskamrater till utlandet. Men då han tyckte sig finna, att en svensk gymnast här har svårt att uppnå tillbörligt socialt anseende liksom att i utöfvandet af sitt yrke kunna arbeta tillräckligt själfständigt, om han ej

drag som text till de högéligen intressanta bilder, som togos under forskningsfärden, och hvilka Idun i första hand saits i tillfälle att publicera.

FRIH.G. ÅKERHIELM

ICKE ENDAST för antropologen har den lilla, allt mer och mer kringskurna finska folkön i Värmlands obygdder sitt bestämde intresse. Flere författare t. ex. ha förstått motiveis värde. Fröding bl. a. har ju skrivit en drastisk skildring af finnfolket i sin hembygd, och i romantiserade skildringar från dessa trakter är den lille hemlighetsfulle, fruktade och trumpne finn-gubben, kommande från Ingen- vet-hvar, en så godt som traditionell figur.

Intresset är mycket lätt förklarligt, ty denna lilla finska koloni, som för 500 år sedan flyttade öfver till Sverige och började kolonisera Värmlands öde bygder på sitt eget behagliga vis, ger i smått rasmotsättningens och raskampens historia i dess mest tragiska version — ty detta är ingen historia om sammansmältning och kompromiss, utan om kamp och undergång. Här stå arer och mongoler, kultur och natur som så många gånger å andra tider och platser mot hvarandra. Och med kändedom om proportionerna skulle man kunna förutsäga utgången, äfven om man icke visste, att finnarna i Värmland äro en döende stam, att den

*Undertecknad som jag
af Grannens Hornstöt,
anser dessamma smörens
alla anseende för en god
billig och dryg tvätt- och
hårstöt.*

*Jagbjörn Lethelius
af af ditta Hjälpsaken och
Pöjlforn för kemut i...*

lilla kolonien nu blott räknar medlemmar i hundratal, där den förut räknade tusental. Den dör, men den ger sig icke.

Den dör, dess totala utplånande låter sig kanske approximativt beräknas, det är detta, som ställer doktor Åkerhielms färd i en så egendomlig belysning. Det är som att fotografera ett hus, innan det rifves, en skog, innan den fälles, ett skepp, en sol, innan de sjunka...

Efter att ha konfererat med framstående antropologer inom och utom landet och ytterligare förberedt sig genom noggranna studier i Stockholms bibliotek och muséer, anträdde doktor Å. sin resa, åtföljd af bergsingenjören grefve af Ugglas. Järnvägsstationen Charlottenberg, belägen i närheten af norska gränsen, blef utgångspunkten för den egentliga expeditionen, och försedda med fullständigt instrumentarium, fotografiutensilier, kartor m. m., begåfv sig doktor Å. och hans sällskap åstad på sin forskningsfärd med Bogens kapell såsom närmaste mål.

Vi kunna icke här följa hela denna färd från stuga till stuga, trakt till trakt, utan måste nöja oss med en översiktlig skildring af densamma.

Efter häst, på skidor och till fots genomströfvades skogarna med ledning af kartor och anvisning af traktens folk. Snötäcket öfver skog och mark, vägar och stigar hade en tjocklek af 2 meter; när det blef töväder, måste skidorna lämnas, och den lilla expeditionen arbetar sig fram till fots, därvid användande 4 à 5 timmar på en enda halfmil. Instrumentlådor, pålsar o. d. måste därvid placeras på hvars och ens svaga skuldror, under det en bärare svarade för den gemensamma "hufvudkappsäcken". Timme efter timme fick man så arbeta sig fram genom de väldigaste snömassor, som skådats i vårt land under denna snödiga vinter. (Bild 1.)

Kunde så hända att efter en lång och mödosam vandring uppnåddes en i djupa skogen belägen ensam, typisk finngård, rökstuga eller pörte kallad (bild 2) och med den urgamla stilen såväl i yttre som inre byggnad. Den gamla rökugnen, hvars hvita, murade vägg bjärt afstäck mot de nedsotade, svarta väggarna och taken, saknades aldrig. Bakom och ofvanpå rökugnen funnos sängplatser, i ugnstolpen klämmare för pärtorna, spinnrock, kardor o. s. v. — allt odödliggjort af Runeberg i *Ålgskyttarne*. (Bild 3.)

Obligatorisk är vid en äkta finngård badstun. (Bild 4.) Där samlas hvar lördag gårdens samtliga invånare, för att under den mest oerhörda hetta, under broderlig och systerlig enhet och ihärdigt piskande med björkris rena sin jordiska stofthydda. Den af flata stenar uppbyggda ugnen, upphettad af flere timmars eldning, öfvergjutes tidt och ofta med vatten. På den vid motsatta väggen anbragta lafven sitta de badande uppkrupna, omsvepta af de glödheta ångorna. Ingen af expeditionens medlemmar kunde vid försök ens tillnär-

melsevis komma upp till den oerhörda grad af hetta, som finnen fann nödvändig.

I någon liten backstuga, kanske några få gånger på året besökt af mänskliga varelser, hittas ett gammalt par (bild 5) af ren finsk härstamning: öfver de barnsliga ljusblå ögonen den höga savolaksiska hjässan, täckt af det karaktäristiska långa, mjuka, bruna karelerhåret.

Den långa, noggranna, antropologiska mätningen får, sedan motståndet från de gamle öfvervunnits, taga sin början, fotografier i olika ställningar tagas, hus och gård genomsökas. Man gör efterfrågningar om finnarnas kultur och språk, hvilket senare ännu här och hvar talas oförfalskadt, och efter gästvänlig traktering med kaffe drar man vidare.

I den brokigaste blandning finnas här de tre finska raserna representerade: den långa, smärte, fint byggde kareleren med sitt långa ansikte, ljusblå ögon och kastanjebruna hår, eller savolaksaren, kort och bred, starka kindknotor, upp-näsa, bruna ögon och brunt hår. Mången gång sättes den lilla tavastländska hjässan i den mest skriande disproportion till ett långt kareleransikte (bild 6), ibland tronar den väldiga finska savolakshjässan med sin typiska kropp på det lilla fyrkantigt breda tavastländska ansiktet (bild 7).

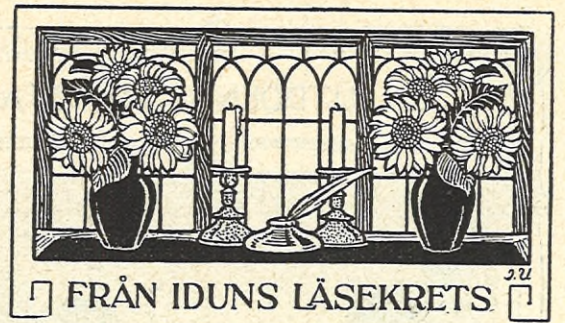
I Östmark lyckades det expeditionens medlemmar, tack vare kyrkoherdens i församlingen vänliga mellankomst, att få fotografera samtliga till konfirmation samlade läsbarn från de urfinska trakterna, och torde denna plåt (bild 8) väl vara i sitt slag enastående. Här finnas ju samlade de sista tynande plantorna af den finska ungdomen, som ännu ej funnit vägen öfver oceanen.

I Röjdåfors, vid riksgränsen (bild 9) tillbragtes några dygn, under det den på norska sidan belägna Grue finnskog genomsöktes. I den rika, gästfria storgården Johola (bild 11), belägen midt i den vildaste finnmarken, där ännu finska språket är allena rådande, tillbringades några härliga dagar, och därifrån gjordes långa exkursioner på skidor till de urfinska samhällena Sör- och Nol-vigen. Johola gård ägdes och styrdes af sex syskon, och en af dem, Mina, fotograferades vid sin spinnrock i stora rökstugan med den karaktäristiska ugnen som bakgrund. (Bild 10.)

De värmländska finnskogarne äro, enligt doktor Åkerhielms uppfattning, Sveriges naturskönaste trakter, detta främst genom sin ursprunglighet. Ingen mänsklig boning synes på milsvida sträckor, bland bergen och de skogiga fjällarna äro fjällsjöarna insprängda, rika på öar och holmar. Från hvarje litet fattigt finntorp utbreder sig en storslagen utsikt (bild 12), i den höga, klara luften få himmel och jord de underbaraste, genomskinligaste färger. Detta är den verkliga stora, tysta och väldiga naturen, utan spår af mänskligt inflytande, aldrig trampad af människofot — och man häpnar inför den.

Färden i sin helhet var en af de mest mödosamma och innehållsrika. Belöningen var den härliga, ofördärfvade högnordiska vintern uppe i obygderna och beröringen med en döende stam, hvars ärlighet, idoghet, härdighet och svensksinne bli de vackraste inskriptionerna på den grafvård, som inom kort kommer att resas öfver den lilla finska kolonien i Värmlands skogar.

Vi fästa våra ärade annonsörers uppmärksamhet därpå, att annonser till Idun måste vara oss tillhanda på fredag, för att kunna införas i följande veckas nummer. Från landsorten böra annonser åtföljas af likvid. Öfriga upplysningar lämnas på begäran omgående af **Iduns Annonskontor, Stockholm.**

Öppet brev till fru Ellen Idström.

MED ANLEDNING af Eder uppsats i Iduns föregående nummer ang. orsakerna till Eder önskan att erhålla politisk rösträtt, ber jag med all aktning för de talande skälen få framställa en fråga, hvilken helt naturligt måste framträda för hvar och en, som med eftertanke och reflexion läst Edert inlägg i saken:

"Hur skulle de lagar vara beskaffade, som kunde göra välgörenheten öfverflödlig, äfven om de utarbetats af alla Sveriges kvinnor och män gemensamt?"

MEDLEM AF F. K. P. R.

Till fru Professorskan Arla Wallis!

HEDER OCH TACK VARE EDER för edert uttalande i kvinnorösträttsfrågan! Den kvinna, som på de grunder, Ni angifvit, önskar rösträtt; och målmedvetet vill sträfv för sedlighet och nykterhet, borde ej blott tillerkännas rösträtt, utan denna t. o. m. efter en graderad skala. En sådan röst som Eder borde egentligen uppväga minst 10 supande och svärjande drinkares vota, äfven om dessa tillhöra Stockholmsnobbar eller andra genom sprit och laster i förtid utlevade manliga individer. Kanske skall hjälpen mot samhällets kraftskador komma från kvinnan, och måtte den ej dröja allt för länge, hälsad och tilljublad med glädje af hvarje tänkande och sedligt ofördärfvad man. Huru sant Ni talar om dryckenskapens och andra ty åtföljande lasters förbannelse, vet bland många andra äfven under-teknad såsom gammal f. d. fängpredikant.

Mätte Eder kraftiga och ädla sträfvan vinna riklig framgång. En hufvudstrid förestår mellan "nykterhetsfantasterna" och spritdrycksfantasterna; att de förra skola segra, väntar och tror för visso en gammal matematiker och pedagog.

Kolmården 21/4 1907.

J. P. LINGE.
Kyrkoh. i Krokek.

OTALIGA GÅNGER har jag ämnat att till Idun insända en liten uppsats i en för mången viktig fråga, men som jag icke sitter inne med någon stilistisk begåfning, har jag städe ryggat tillbaka för detta företag. När jag nu äntligen beslutat mig för att upphäva min röst, sker detta för att om möjligt väcka någon varmhjärtad person att ta till orda i saken. I våra dagar skrives och talas så mycket om det "egna hemmet". Och ritningar och kostnadsförslag uppgöras till såväl villa- som arbetarbostäder, och för dessa senare lämnas ju också lån på fördelaktiga villkor.

Tänk om någon nu ville komma ihåg att det finnes en kategori af mänskligheten, som heter "ensamma gamla kvinnor", hvilka också behöfva tak öfver hufvudet och ingenting högre önska än att ha ett litet hem för att slippa flytta omkring hvarje år eller underkasta sig ständiga hyresstegringar, som bådadera tära på det lilla kapitalet. Ett kostnadsförslag och en ritning på en stuga om 2 rum, tambur och kök skulle helt säkert glädja mången, om det ock sedan blott blefve ett fåtal, som kunde förverkliga lyckodrömmen.

Rummen borde vara cirka 4 meter i fyrkant och sofrummet försedt med behöfliga garderober. Köket rymligt med ett stort skafferi och ett par mindre skåp. Gärna ett eller två rum — öfre våningen till ut-hyrning. Men yttre utstyrelsen så enkel som möjligt — utan glasveranda och krumelurer. Tomtområdet får icke vara vidlyftigt, ty huru rolig trädgårdsskötsel än kan vara, är den dock besvärlig och kostsam, och ekonomin hos den lilla stugans invånare tillåter icke att man har någon hjälp. Kunde sedan byggnadslån förmedlas, så att sådana små hem komme till stånd, tror jag att hundratals kvinnor skulle motte framtiden med mindre fruktan, I alle, som kunnen skriva, tala och handla, gören något för dessa ensamma!

EN ROPANDES RÖST.

PAPPERSMÖNSTER

fullt tillförlitliga, erhållas omg. från oss till nedanstående pris inom Sverige: Bluslif 40 öre, Kjol mönster utan släp 50 öre, Prinsessklänning 75 öre, Reformdräkt 75 öre, Bändrökningsmönster 50 öre, Kappmönster 60 öre. Uppgif lifvidd, (omedelbart under armarne), midjevidd och kjollängd, erhåller Ni till Eder figur fullt passande mönster. Expedieras porto ritt om rekvisition åtföljd af likvid i sparmärken el. postanvisning insändes till *Iduns Mönsterafdelning, Drottninggat. 51, Sthlm.*

Huru skola hemmen härda karaktären hos de unga, så att de tvångsfritt utveckla sig till ett nykterhetsfolk?

SOM VAR ATT VANTA har vårt till diskussion framlagda spörsmål i nykterhetsfrågan rönt en mycket liflig tillslutning, och vi börja i dag offentliggörandet af det rika artikelmaterial. Samtidigt begagna vi tillfället att med några upplysande ord klargöra den missuppfattning, som på ett par håll framkallats af vårt i diskussionsinbjudningen gjorda förbehåll, att redaktionen före offentliggörandet skulle få verkställa en sofring bland de insända uppsatserna. Man har nämligen i detta förbehåll trott sig märka ett utslag af partiskhet och orättvisa från vår sida, föreställt sig, att vi därmed afsett ett undertryckande af inläggen från absolutisternas läger. Men detta är ingalunda vår mening. Sofringen gäller endast frånskildandet af sådana uppsatser, som dels äro formellt undermåliga, dels likartade med andra, så att deras införande endast skulle bli upprepningar af hvad som redan sagts i ämnet. Som garanti för vår opartiskhet torde redan de i detta nummer införda artiklarna, som företräda olika synpunkter, få gälla.

I.

Förhoppningar.

HERRSKAPET MÖLLERKRONA hade nyligen hemkommit från sin bröllopsresa. Frun sitter nu ensam i sitt lilla hem. Mannen är i tjänstgöring. Unga fruns tankar äro i dag sällsamt ostyriga. I går afton hade hennes morbror, som är läkare, varit i deras nya hem. Han hade lett så menande, när man frågat honom om det var något farligt med Lotti. Mamma hade alltså haft rätt. Ja, hon borde väl förstå sig på det. Pojke eller flicka? För Göstas skull önskade hon, att det skulle bli en gosse.

Medan hon är ensam vill hon läsa Idun. Hon bläddrar för att se på illustrationerna. — — — Härda karaktären hos de unga — — —, läser hon. Det var något för henne. Huru skola hemmen härda karaktären hos de unga, så att de tvångsfritt utveckla sig till ett nykterhetsfolk? Spörsmålet är ju inte aktuellt för henne. Ja, hvem vet. Karaktären går nog i arf som allt annat. Med Gösta var det ingen fara, men pappa hade inte alltid kunnat stanna vid det strängt måttliga. Äfven från honom kan vår lille gosse ärfva själsligheten. Delirium tremens måtte väl inte vara en ärfvlig sjukdom. En svag karaktär kan emellertid gå i arf intill tredje och fjärde led, och den, som fått ett sådant arf, är i dubbelt behof af att få motståndskraften härdad. Vid Göstas ålder var nog äfven pappa måttlig. Svag karaktär och dåliga exempel. Det vore ju förskräckligt. Gösta vill helt säkert bli en värdig föresyn för sin gosse i allt. Vi kvinnor betyda inte så mycket. Gossar vilja apa efter allt hvad pappa gör. Jag vill tala med Gösta. På samma vägar till samma mål bör vara föräldrars lösen. Men innan han kommer, vill jag skriva till Idun. Lotti skref:

“Föräldrar! Inte blott de barns karaktärer, ni redan sett formas under er fostran, utan äfven ofödda släkten kunnen I dana till frihet och lycka. Men äfven svaghet och njutningslystnad kunnen I gifva i arf åt ofödda telningar af mer eller mindre frejdad ätt. Föräldrar! Besinnen edert ansvar i tid! Hafven I nedlagt njutningslystnadens frö i den ofödde, skall det gro i den nyfödde, växa i den unge, blomma i mannen och bära frukt för åldringen. Men låten icke modlöshetens och hopplöshetens ande få makt öfver eder. Skulle på grund af fädernas missgärningar väsendets toner skorra hos de unga, skall en härdande idrott åter kunna stämma de brustna strängarna till ljufviga låtar. I källbacken, på skridsko- och skidloparbanan sättes nog mera stål i viljan än mängen anar. Lönen för en sådan fostran blir en kraftig, sund och skön ungdom.

Låten de unga äfven få slöjdverktyg och en ostörd plats, där de kunna nyttja dessa föremål! Vid hyfvelbänken och svarstolen skall gossen finna en kropps- och själsutvecklande förströelse, och i snidjärnen skall du se verktyg, hvilka icke blott försköna och nyttiggöra träbitar. De göra något ännu mer, de förbättra dem, som använda dem. Låten eder gosse äfven teckna och modellera mellan sång- och bollekar-nas stöj och ras!

Sång, musik, teater och annan skön konst äro gifvetvis ock uppfostringsmedel af rang. God poesi och den öfriga bättre skönlitteraturen likaså. Men dryckesvisorna, ack, de dryckesvisorna! De hafva mängen akademisk medborgares och andra svenska mäns ofärd på sitt samvete. Lågheten hos varietéen och dess s. k. musik skolen I inskräpa. Lär de unga älska hög och ren konst af alla arter. Teaterbesöken skola då utslutande ske för konstens egen skull och icke för schweizeriets njutningar.

Dieten är förklarligt nog en viktig sak vid behandlandet af nykterhetsuppfostran. Kaffe, te och starkt kryddade maträtter amma nämligen upp åtrå efter mera rafflande njutningsmedel. Tobak lär uppväcka och nära spritbegäret. Bannlys dem därför, om icke för deras egen skull!

Det är ofta de falska idealen, som locka till sprit- och tobaksbruk. Ser den unge mannen i absolutismen ett individuellt svaghetstecken, ligger det nära till hands

att den elegante, rökande och måttligt berusade guld-krogskunden blir det ideal, han söker efterlikna. Låtom oss i första rummet vara ett klokt folk och i andra rummet ett nykterhetsfolk, ropas det. Jag påstår, att den verkligt kloke är nykter. Att inte alla nyktra äro förståndiga är beklagligt, men hör inte till nykterhetsfrågan. I så fall vore den olöslig.

Hvad talet om våld på den fria människoviljan beträffar, så är det ett bedrägeri att beteckna all absolutism som viljetvång. Den ofrihet en räddad drinkare lider af under absolutisternas stränga regemente är frihet jämförd med den, han led af under den tid han behärskades af spritbegäret. En slaf är den, som usla lustar jaga. Kunna föröfrigt de starke, de måttlige använda sin frihet bättre än att af *fri vilja* afstå från förtäring af ett gift, som årligen kräfver tusental af människolif? Är det inte strängt taget deras enkla plikt att göra detta? Hvad är det annat än den svartaste egoism att för en måttlig njutning offra så oerhördt mycket? Ju mera man kan göra för sina lidande medmänniskor, dess större berömmelse. Bort därför med alla falska ideal! Så länge barmhärtigheten räknas till dygderna, skall måttlighetsuppen anses som de sanna nykterhetsvännernas svarta får, ty han uraktlåter att taga vara på sin broder.

Moder, se din son! Öfver upprördt haf skall han färdas. Två vägar äro att välja. Den ena saknande bränningar och skär, den andra full af farliga undervattensklippor. Säg, skall du råda honom att följa de falska idealens lockande sirensånger och offra så oerhördt mycket för det tomma intet? Inte ens den trösten, att han dött en ärofull död, skall vara dig öfrig, när han ligger där krossad bland bränningarnas yrande skum, ett vrak.

Att absolutisternas vapen icke alltid varit riddersmäns är beklagligt för den stora idén, de företräda. Om deras motståndare städe fäktat med blanka klingor, frågar ni. Med handen på hjärtat skolen I svara, I måttlige!

Bordellernas suporgier och champagnemiddagarna under smekmånaden äro icke blott medel för att glömma lifvets prosa. Det stål ett glas god konjak sätter i karaktären är nog att förlikna vid det, som sättes i hjärtat på en motståndare i en allvarlig fäktning. Men okunnigheten härom är stor. Låtom oss skingra den!

Exemplens makt är af oerhördt stor betydelse. En familjefar, som skulle förakta sig själf, om han icke tyckte om ett glas god konjak till kaffet, och som för att få behålla sin själfkänsla dricker konjak och vin m. m., han är långt ifrån något värdigt exempel för sin son. Hans varningar för starka drycker bli blott ord, ord, ord.

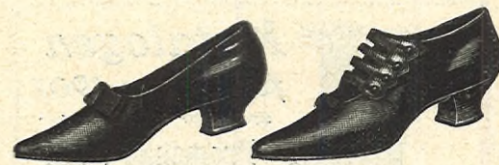
Bort med alla falska ideal och sätten i deras ställe höga och rena förebilder för de unga! Absolut nyktra hem äro en behaglig verklighet. Samhället är hemmens summa. Från många nyktra hem är steget till ett helnyktert samhälle hvarken långt eller vågadt. Föräldrar! Undervisen edra barn härom! Då skall det unga Sverige tvångsfritt utveckla sig till ett nykterhetsfolk, tror

Lotti. “Det ringer. Det är mamma. O, så snällt af henne att titta hit. Jag skall visa henne, hvad jag skrivit.” När hälsningarna undanstökats, räcker Lotti sin mor skrivelsen och hon läser den. “Hvad tycker mamma?” frågar Lotti. Utan att svara fattar modern pennan och skrifer: “Till ofvanstående vore mycket att tillägga, men mot detsamma är intet att invända. Om Herren icke bygger huset, så arbeta de fäfangt, som därpå bygga. Lottis mor.”

LINTUS LAX.

II.

DE UNGA kunna alltid tvångsfritt utvecklas till nykterhetsfolk, såvida de icke genom arf från alkoholiserade föräldrar blifvit särskildt disponerade för alkoholnjutning. Då hjälper ingen härdning af karaktären, ty hvarje droppe alkohol, som tillföres dem, är ägnad att väcka det slumrande begäret. Men sådana

Kop. Vänersborgs Balskor!

Bästa svenska fabrikat!
Lätta! Eleganta! Hållbara!
Hvarje sula stämplat med vidstående fabriksmärke. Tillverkas som specialitet efter Wienermetod af
Aktiebolaget
A. F. Carlsson Skofabrik,
Vänersborg
Försäljes i minut hos de flesta skohandlande i riket.

sjukliga abnormiteter behöfva vi naturligtvis icke räkna med, när vi tala om hemmens fostran till tvångsfri nykterhet.

Jag vill påstå, att absolut nykterhet är tvångsfri för hvarje människa, som icke genom att börja använda rusdrycker skapat sig något behof af dem.

Absolut förbud bör nog aldrig ingå i uppfostran, emedan, som det heter: “Den förbjudna frukten smakar bäst.” Det är kanhända *minst* beträffande rusdryckerna, som hemmen göra sig skyldiga till felet att förbjuda, utan att ge skäl. I stället bör man låta de unga själfva välja, sedan man för dem framställt saken i dess rätta ljus, så att de kunna afgöra hvad som för dem är godt eller ondt.

Det finns så många tillfällen att med exempel visa den unge gossen hvarvt rusdrycksbruket leder. Man får, sorgligt nog, så ofta se personer, som genom rusdrycker ruinerats till kropp och själ. När man ser en sådan, är det ganska enkelt att säga till sin gosse: — Se, denne stackars man har fördärfvat sig med att dricka rusdrycker. När han var vid din ålder, var han säkert en lika snäll och rar mammas gosse, som du är. Mor komme att sörja förfärligt, om hennes älskling blefve förstörd genom att dricka. Hvem vet! Kanske har denne stackars man en mor, som nu sitter och gråter öfver honom. Men se på din far! (om han är absolutist) han dricker inte rusdrycker. Han är en bra karl. (För sina barns skull bör gärna en far afstå från allt hvad rusdrycker heter. Äfven om det skulle vara en liten försakelse för honom, så är det ett intet, jämfördt med det exempel han visar barnen.)

Gossen reflekterar öfver ett sådant yttrande af mor och tänker: Det är nog bäst, att jag, liksom far, låter bli att förtära rusdrycker. En sådan ful stackare, som denne man är, vill jag då aldrig bli.

Men det kan hända, att gossen får se en annan person, för hvilken han hysar aktning, och som liksom far är en bra karl, taga sig ett glas i ett sällskap. Gossen börjar då kanhända fundera så här: Det var nog inte så rätt ändå, det mor sade. Hon har säkert misstagit sig. Här är en man, hvilken liksom far är en bra karl. Men han dricker ändå rusdrycker. Det ser ganska fint och belevadt ut, när han höjer sitt glas. Jag kommer nog att göra på samma sätt, när jag blir stor.

Denne aktningsvärde person, som höjde sitt glas där i sällskapskretsen, kanske endast för ett vedertaget bruks skull, har då, sig själf ovetande, med sitt exempel brutit ned de lärdomar, mor meddelat sin gosse i en för denne viktig lifsfråga. Men icke nog med detta. Han har äfven kommit den lille mannen att tvifla på mors auktoritet. Och hvem kan säga, hvilka följder ett sådant tvifvel kan åstadkomma.

För att förebygga sådana misstag måste man utveckla för gossen, huru drinkare skapas. Man måste tala om alkoholens egenskap att småningsom steg för steg bryta ned motståndskraften. Och så bör man äfven som exempel visa på sådana personer, hvilka endast läppja på ett vinglas vid högtidliga tillfällen, och framhålla, att dessa göra detta, endast för att icke bryta med ett gällande bruk, under det de i själfva verket hysa afsmak för rusdrycken såsom sådan. Man bör äfven göra tydligt, hur farligt ett sådant exempel kan vara, för den, som ej förstår deras handlingssätt, utan tror, att de stå där och höja sitt glas, därför att de ha smak för att dricka.

Vidare bör man låta gossen få den uppfattningen, att det hör till en manlig karaktär att icke göra något som kommer att leda svaga människor i frestelser, som de icke kunna motstå.

Man kan ju äfven framhålla, att vetenskapsmän och läkare, som studerat denna sak, säga oss, att alkoholen under inga omständigheter är nyttig som njutningsmedel för en frisk människa, men att den skadar henne mer eller mindre, allt efter de större eller mindre mängder hon använder däraf.

Man kan nämna, att fattigdom och andra vidriga omständigheter kunna vara orsak till att en person sjunker djupare än en annan. Man kan aldrig i förväg

Katalogen
för Våren 1907
upptager alla Nyheter
**Promenad-, Bal-
& Sällskaps-**
Skodon
Gratis
& franco
Requirera omg.

**SILVANDERS, Skoafdelningen,
GÖTEBORG**

veta hvem som kommer i de förhållanden, att alkoholen får tillfälle att fullständigt nedbryta honom. Om man kommer i listillstånd af svikna förhoppningar och känner sig nära förtviflan, måste det, af den som använder rusdrycker, om än, som man säger, med måtta, vara en frestelse att dricka glömska ur rusdrycksbägaren. Ett glömskerus för snart det andra med sig o. s. v. Men en person, som är absolutist af öfvertygelse, skall icke känna någon frestelse till rusdrycker under liknande omständigheter. Följaktligen skall han bevara sitt hufvud klart och öfvervinna svårigheter, som ödelade den andre.

Stark fysik kan äfven vara orsak till att en person kan hålla sig uppe längre än andra. Förr i tiden brukade dryckeshjältarna dricka hvarandra under bordet. Men dylika hjältsedater uppskattas knappast i vår tid.

Man bör under inga omständigheter predika, hvarken om nykterhet eller annat godt, som man vill lära sin gosse. Predikningar och förmaningstal verka vänligen motsatsen till det man åsyftar. Utan man bör meddela sina lärdomar i ett för den unge förhoppningsfulle mannen intressant samtal. Man bör tala ytterst försiktigt och om möjligt så, att inga omständigheter ute i lifvet kullkasta ens bevisföring eller förstöra de lärdomar, man gifvit.

IDA SVENSSON.

*

III.

- 1) GENOM ATT gifva de unga kunskap om vetenskapens ståndpunkt i alkoholfrågan.
- 2) Genom att ej söka dölja kritik, riktad mot den alkoholutdömande vetenskapen.
- 3) Genom att framställa nykterhet såsom en förmån för den nykter och hans omgivning, men ingalunda såsom något i och för sig berömvärdt.
- 4) Genom att påvisa ohållbarheten af den i nykterhetskorporationerna gängse satsen, att nykterhet ovillkorligen måste vara = absolutism.
- 5) Genom att omöjligt alkoholmissbruk aldrig äger rum i hemmen.
- 6) Genom att praktiskt bevisa, att äfven i ett icke absolutistiskt hem samkväm och fester kunna hållas utan sprit. Vid barnbjudningar bannlyses alltid vin o. dyl.
- 7) Genom erkännande af det estetiska i vackra glas, fyllda med vackra drycker. Men samtidigt under framhållande af att alkohol ej behöfver finnas i dryckerna — att det t. o. m. är bättre, om alkoholen är borta. Det måste fastslås, att det ligger njutning äfven i att se ett glas kristallklart vatten — rödskimrande lingonblod — eller guldglänsande krusbärssaft. Likaså att det i och för sig ej gör någon bättre eller sämre aningen han dricker vatten, saft eller vin.
- 8) Genom att ungdomen får lära sig att uppskatta människovärdet — ej enligt nutida partigångareprincip efter åsikter — utan efter hjärtelaget.
- 9) Genom att påvisa paralleller mellan mycket i tidens föreningsföreteelser — äfven på nykterhetsområdet — och gängna dagars frihetsförtryck.
- 10) Genom att framställa såsom något eftersträfvärdt att blifva en fri man, som ej försvurit sig att blifva någon organisations lydiga verktyg, utan som vill tänka och handla *själf*. Men också då betona, huru äfven den själfständige kan af olika skäl taga steget till absolutism och t. o. m. blifva medlem i en nykterhetsförening. Man får ej utan djup personlig öfvertygelse gå in i en förening.

*

Det skall danas individer genom sådan härddning. Mången skall säga, att jag lägger snaror genom att ställa ungdomen kritisk gentemot den nutida, stor-slagna, mycket välsignelserika nykterhetsrörelsen. Nej! Men de unga måste tänka själfva. Inte bara tro blindt på en mäktig opinions enstämmighet. Den katolska kyrkan ger exempel på hvilken makt den eniga, mot-sägelselösa organisationen är. Tänk på jesuitismen med dess stenblinda lydnad och auktoritetstro. Det är bara

det, att rättroghet kan komma att värderas mer än sanning. Och det är i den förvillelsen, som fanatikern dränker sitt sanningskraf.

*

Nyktra — gärna absolutister — skola vi vara. Och vi vilja se de principerna gripa kring sig. Men låt kärlek och finkänslighet stå framför absolutism. Må vi och våra barn blifva fyllda af kärlek till allt stort och skönt. Då vilja vi ej sudla ner det sköna med onykterhet — vare sig ruset kommer af alkohol, nikotin, fanatism, sensualitet eller hvad det vara må.

ABSOLUTIST.

IV.

GENOM EXEMPLETS makt. Låt oss först gå till alla förlofvade och nygifva. Hvem bör reformeras om icke de? Det är de, som bilda nya hem och liksom börja lifvet på nytt i och med detsamma, och kunna därför också stipulera nya lagar samt behöfva ej följa den gamla traditionen. Två unga människors tankar och drömmar, om huru ett hem bör och skall vara, kunna förverkligas, när de själfva sätta bo, ty det är deras hem och ingen annans. Första villkoret är då, att hafva vissa lefnadsregler för ögonen och ett rättensnöre, som de vilja lefva efter.

Antag nu, att nygifva öfverenskomme om, att spirituosa ej finge förekomma i deras hem. Hvilket godt exempel vore det ej för deras blifvande barn! Ett godt glas vin gör nog ingen skada, så länge det ej användes till öfverdrift —, men det gör heller ingen nytta, och kanske det, som kallas måttlighet hos föräldrarna, blir begär hos barnen. Därför borde alla unga män, som taga ett glas då och då för sällskaps skull, bannlysa det från sitt eget hem, när de bilda ett sådant. Just då är det liten eller ingen uppoffring att afstå därifrån, men längre fram kunde det blifva nästan omöjligt, ty vanan blir half natur och människor tycka ej om att ändra sina gamla lefnadsvanor.

Hvilken besparing vore det ej för en hel del familjer, med små inkomster och många vänner! När det finnes spirituosa i huset, missbrukas det lätt genom att det bjudes vid alla tillfällen. Mannen bjuder hem en vän, helt apropå t. ex., genast framtages vin för att piffa upp hvardagsmiddagen samt likör till kaffet, detta är mycket illa af tre orsaker: för barnens, hälsans och kassans skull.

Många unga draga sig för att blifva absolutister, af hänsyn till gamla vänner och af rädsla för, att dessa skola bryta med dem af den orsaken, men är vänskapen af så yttlig beskaffenhet, är det bättre att vara sådana vänner förutan. Man måste beundra och respektera dem, som lefva efter hvad de anse för rätt och bra för sig själfva och sina barn.

Huru mycket lyckligare blefve ej äktenskapen, om mannen ej förtärde alkohol, ty något uteliff skulle ej vidare förekomma och han finge mera tid att ägna sig åt hemmet och dess intressen. Förhållandet makar emellan skulle äfven förbättras, ty det gamla tvistefröet: mennens vänner och fruns missnöje öfver att blifva försummad vore undanröjdt. Det händer sällan i bättre kretsar, att hustrun söker tröst i glaset, om mannen försummar henne, men tänk på alla arbetsfamiljer, där det lär vara ganska vanligt, i synnerhet i England. I London ser man mycket ofta kvinnor af arbetsklassen berusade. Orsaken vet jag ej med säkerhet, men kanske det beror på, att mannen tycker om att taga ett glas med sina vänner och att han i deras lag glömmar, att han har en hustru, som sitter hemma ensam och väntar, timma efter timma, kväll efter kväll på samma sätt, tills hon själf följer mannens exempel.

Följden måste blifva, att barnen arta sig som föräldrarna, när de ej se något annat i hemmet från det de äro små. Huru kan man begära, att barnen skola förstå, hvilket som är riktigt eller oriktigt, när ej föräldrarna lära dem det. Det gamla ordspråket: "Äpplet faller ej långt från trädet", ser man allt för ofta beannas, tyvärr. Barnen ärfva vanligtvis föräldrarnas dåliga egenskaper oftare än de goda, eller kanske de förstnämnda få taga öfverhanden.

I ett hem, där ej alkohol förekommer, vore nog bästa sättet att utan tvång få barnen att utveckla sig till ett nykterhetsfolk, att modern alltid försökte sätta fadern som föredöme för barnen, liksom i den gamla sagan: "Hvad far gör är alltid bäst." Låt aldrig barnen höra eller bevittna några scener makar emellan, ty därigenom mista barnen aktningen för sina föräldrar och se ej längre några ideal i dem. Nästan alla barn tycka om att hafva ett ideal, som de vilja likna och se upp till. De flesta gossar se i sin far idealen för allt manligt och ädelt, så länge de äro små.

Man hör ofta gossar svara på frågan, hvad de skola bli: "Jag skall bli ingenjör som pappa" eller hvad fadern har för sysselsättning. Det bör vara hvarje fars ambition och plikt att försöka bibehålla barnens aktning och beundran samt vara både vän, kamrat och far för dem, då skola de med glädje försöka taga efter honom samt känna sig stolta öfver att få göra som pappa, ej smaka spirituosa. Förklara för dem nyttan däraf och hvarför ni själfva ej begagna det, men tvinga dem ej med hot eller löften, utan låt

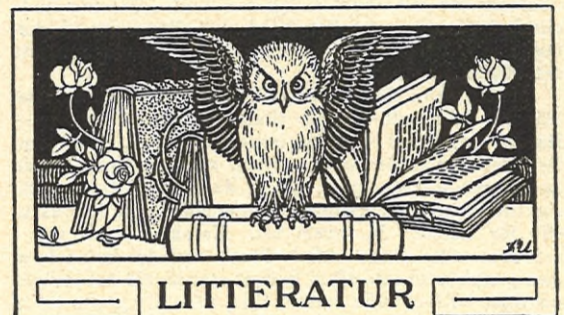
dem själfva bestämma, när de komma ut i lifvet, om de vilja gå i sin faders fotspår eller ej. De kunde blifva frestade och utsatta för kamraters hån, att de ej våga etc., och af den orsaken bryta sitt löfte, för att visa sig duktiga och sedan ej våga anförtro sig åt föräldrarna, emedan de handlat emot förbud. Uppmuntra dem ej i hemmet genom att hafva vin och sådant framme i både tid och otid, låt dem ej heller smaka därpå eller inbilla dem, att det är fint att dricka champagne och dylikt. De blifva ej härdade genom att få smaka på viner från det de äro små, tvärtom uppodlar det smaken därför. Man har sett många viner därpå.

Du mor, försök att dana dina barns karaktärer så, att de kunna skilja på *rätt* och *orätt* samt lär dem att lita på och känna sig själfva, så att de ej duka under i lifvets frestelser. Försök att få dem modiga och starka, så de våga följa det, som är rätt och ädelt, och ej alltid tänka på, hvad som är fint och modernt. En farkost utan styre går snart i sank, lär dem därför att styra sin farkost, så att de trots stormar och bränningar finna rätta hamnen. Den bästa navigationssskolan är hemmet.

På svenska hem och föräldrar beror det, om Sveriges söner blifva festprissar, absolutister eller män, som hafva urskillning för, hvad som är bra för dem själfva och fosterlandet. Af egen ambition, ej genom tvång och föreningar.

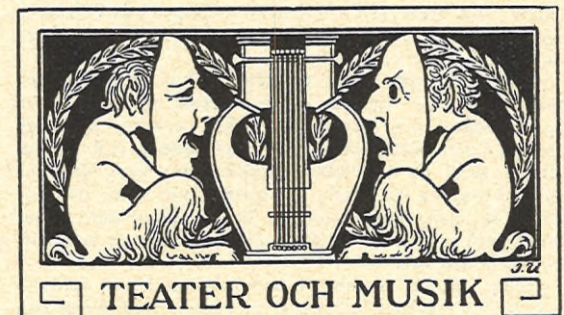
London den 18/4 1907.

L. K.

"Siljan, en bok om Sveriges hjärta"

är titeln på en ny större roman af *Johan Nordling*, vid hvilken författaren i dessa dagar lagt sista handen och som till hösten utkommer på C. E. Fritzes förlag. Boken skildrar det nationella nydaningsverk, som i form af ökad upplysningssträfvan och nyväckt kärlek till gammal rik Dala-kultur håller på att växa sig starkt i de minnesrika Siljansbygderna, och som rörelsens ledare uppträda i skildringen några af de konstnärer och diktare, hvilka under de senaste åren gjort personlig insats i denna Dalarnes utvecklingskamp. Som bakgrund stå Siljan och dess nejder i högsommar-glans och vinterprakt.

DRAMATISKA TEATERN. Dr Karl Mantzius' uppträdande som Kung Lear gaf intryck af stor och rik konst, något af en renässansmålningens djupa och starka människoförklaring. Hvarje nyans i denna gigantiska smärte-dikt lyckades det väl icke skådespelaren att betona. Särskildt i de scener, där Kung Lears tragiska lifsförlopp mynnar ut i de högsta fasor och djupaste kval, saknades till en viss grad röstens och åtbördens skrämmande storvulenhet. Det vore också orimligt, om ej tolkaren här komme till korta. Shakespeares Kung Lear, jagad af vanvettets furier öfver den stormfyllda, nattmörka heden och skriande sin smärta mot skyn, där elementen svara i lössläppt vrede, har öfvernaturliga proportioner. Det behöfdes en skådespelare med tolfmannakraft för att i sådana moment ge den olycklige kungen en gestaltning stå-

ende i rätt förhållande till dialogens eruptiva våldsamhet och scenanvisningens hänsynslösa budord.

Det, som trycker adelsmärket på dr Mantzius' Lear-tolkning, är den rika psykologiska belysning, hvori skådespelaren ställer figuren. Han glömmer intet af de karaktärsdrag, som känneteckna Lear. Impulsiviteten, godtrogenheten, ömhetsbehovet, det retliga lynnet, hvartill kommer den inbrytande ålderdomssvagheten, som böjer honom under dottrarnas grymma hand och till sist förvirrar hans förstånd — allt framhäves med en konst, som är ett mönster af detaljskarp och träffsäker utarbetning. Återseendet med Cordelia gjordes innerligt och enkelt, och slutscenen, då han under af sorgen frampressade ångestrop kommer bärande med sin älsklingsdotters lik, hade en tragisk storhetsprägel af gripande och oförglömlig natur.

E. H-n.

FRU HARRIET BOSSE hade för några kvällar sedan recett å Svenska teatern i den roll, den indiska gudadottern i Strindbergs "Ett drömspel", hvarmed hon senast befäst sin ställning som en af våra talangfullaste skådespelerskor. Den talrika publiken bragte henne under aftonens lopp en synnerligen varm hyllning, som innebar ett tack ej endast för denna hennes senaste poetiska skapelse, utan jämväl för många andra diktens gestalter, hvilka hennes egenartade temperament gifvit kött och blod.

Från konsertsalen.

MEDAN ETT ljumt, stridt vårregn häromkvällen knittrade och smaskade mot asfalt och stenväggning, grådte refflor i Nybrovikens spegelyta och drog ihop sig åt Nackahället till ett piskande slagregn med blix och tordön, skyndade spillrorna af säsongens musikpublik in i Musikaliska akademiens orgelsal för att åhöra Konsertföreningens tredje kammarmusikkonsert. Det är fin tonkonst, kammarmusiken. Visserligen stå "Den glada änkans" kontrapunktiska och rytmiska fineser just nu betydligt högre i kurs inom våra smakbestämmande fondmäklar- och tomtjobbarkretsar, men det är likväl icke uteslutet, att sådana obetydigheter som Beethoven, Brahms och deras gelikar kunna komma i åtanke ännu en gång.

Konserten fick sin huvudsakliga prägel af Brahms, hvars stråksextett nr 1 B-dur inledde programmet som en hommage till minnet af den genialiske mästaren,

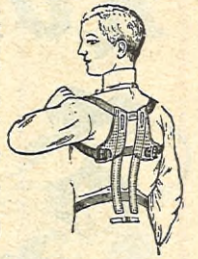
FRU HARRIET BOSSE SOM GUDEN INDRAS DOTTER I "ETT DRÖMSPEL" AF AUGUST STRINDBERG. ATELIER JÆGER FOTO.

hvilken afled en aprilidag för tio år sedan. Bred och idéfull strömmar musiken i denna sextett, som talar om en period af ro och sinnesjämvikt i sin upphofsmans lif. Det är glädjen att känna sig genomträngd af lifvets styrka, som utlöser sig i dessa toner, tillfredsställelsen att veta själen stå i samklang med allt, som är vilja, energi och sundhet i tillvaron. Sextetten spelades med kraft och värme af Aulinska kvartetten,

Ryggställaren "Elgi"

är beräknad särskild till gossar och herrar. Den är gjord af en tjock väfnad och är försedd med tvänne starka fjädrar i ryggen. Öfver skulderna finnas tvänne elastiska band, samt ett elastiskt band om midjan. (Bästa material garanteras.)

Pris kr. 7,00, Nr 0, 1, 2 för ålder 4-12 år.
Pris kr. 8,00, Nr 3, 4, 5 för ålder 13 år och därutöver.
Alla ryggställare bytas om ej storl. passar.

Till landsorten mot postförskott.
Ensamförsäljare:

BUTTERICKS MÖNSTERAFFAR,
A.-B. MARIUS HARTZ.
Drottninggatan 72, Stockholm. Riks 1726.

biträdd af professor Franz Neruda och hr Axel Runquist. Att individualiseringen af stämmorna ej alltid fick nödig klarhet, berodde tvifvelsutän mest på orgelsalens dåliga akustik.

Hr Adolf Wiklunds sonat A-moll för piano och violin, spelad af komponisten och hr Tor Aulin, röjde, trots osjälfständighet i uppfinnningen, musikisk savoir faire. Det återstår författaren ett personligt stämning innehåll att fylla den färdiga formen med. Som slutnummer lyste en stråkkvartett, G-dur, af Haydn, hvilken spelades briljant.

I Brahms' tecken stod jämväl den romansafon, som hr Nils G. Svanfeldt nyligen gaf i Vetenskapsakademien. Det var en af de mera helgjutna och lyckade vokalkonserter vi på länge fått bevista; den gaf djup inblick i den Brahmska fantasiens sällsamma land, på samma gång sångarens egna förtjänster, hans vackra röst, vårdade sångsätt och konstnärliga tolkningsförmåga framstodo i bästa dager.

Sist är att anteckna hr Richard Anderssons pianoafton, hvarvid hans elever fingro framträda till den sedvanliga uppvisningen efter vinterns arbete. Det var denna gång fyra unga damer, som gingo i elden. Fröken Runbäck väckte förtjänt uppmärksamhet för sin högt utvecklade anslagskraft och manuella skicklighet, och fröken Berwald, som redan flere gånger låtit höra sig offentligt från konsertstraden, för ett varmt poetiskt föredrag.

E-t.

A barn- och ungdomsbjudningar

är

POMRIL

— som är alkoholfri —

bästa läskedryck.

KÖKSALMANACK.

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FORSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 5-11 MAJ.

SONDAG. Frukost: Smörgåsbord; biff af kallfilé med gräddsås och brynt potatis; mjölk; kaffe eller té med giffel. Middag: Klar buljong med strimlor af tryffel; krustader med hummerstufning; champinjonspäckad oxfilé med grönsalad och syltgurka; glassmaränger.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgrot med mjölk; stufvad strömming med potatis; mjölk; kaffe eller té. Middag: Pepparrotskött med potatis; krusbärsoppa med skorpor.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt stångkorf med brynt potatis; mjölk; kaffe eller té. Middag: Grönsoppa med mjölk; kokt torsk med smör och ägg samt potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsvälling; omelett med fiskstufning (rester från tisdag); mjölk; kaffe eller té. Middag: Dillkött på kalf med potatis; mandepudding.

TORSDAG. (Kristi Himmelsf.d.). Frukost: Smörgåsbord; ägg; plättar; mjölk; kaffe eller té med kax. Middag: Kokt makrill med kaprissås och potatis; »pragerskinka» med legymer; gräddbakelser med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgrot med mjölk; stekt sill med grädd och lök samt potatis; kaffe eller té. Middag: Köttfärs med konserverade arter; rabarberkräm med mjölk.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt köttfärs (rester från fredag) med brynt potatis; mjölk; kaffe eller té. Middag: Afredd buljong med stekt bröd; kabeljoppudding med skiradt smör.

RECEPT:

Krustader med hummerstufning (f. 6 pers.).
Krustader: 75 gr. hvetemjöl, 1 nypa salt, 1 tsk. socker, 1 äggula, 2 dcl. tunn grädd, 20 gr. smör, skiradt. Till kokning: 3/4 kg. flottyr.
Hummerstufning: 1 burk hummer å 90 öre, 1 kula kräftsmör, 1 msk. smör (20 gr.), 3 msk. hvetemjöl, 7 dcl. tunn grädd, 1 äggula, salt, hvitpeppar, socker.

Beredning: Mjölet siktas i en bål och blandas med saltet och sockret, hvarefter hälften af grädden samt äggulan tillsätts, under flitig rörning. Smöret skiras och nedröres jämte resten af grädden. (Flottynen hvori krustaderna skola kokas, bör vara af bästa beskaffenhet; pannan, som användes härtil bör ej vara vidare än ett tetfat. På samma gång, som flottynen lägges i pannan, nedsättes järnet däri för att långsamt uppvärmas. Flottynen är lagom varm, när en tunn blå rök stiger upp från ytan.) Smeten hälls in i en kaffekopp. Krustadjärnet doppas däri, dock ej ända till randen. Det hålles därefter i den heta flottynen, tills krustaderna är ljusbrun, då den lossas med en gaffel eller späcknål och läggas upp och ned på gräppapper att af-rinna. Krustaderna kunna förvaras 2-3 veckor, om de nedlägges i en bäckburk med tätt slutande lock, men måste då värmas i ugnen, innan fyllningen illäggas. Öfverblifven flottyr kan användas flere gånger, om den uppkokas i vatten eller mjölk; när den stelnat afskrapas lätt all botten-sats.

Stufning: Hummern skäres i lagom stora bitar. Smör och mjöl sammanfråsas, grädden tillsätts, litet i sänder under ständig rörning, och såsen får koka 10 min., hvarefter den afredes med de uppvisade äggulorna och får sjuda. Hummern illäggas och stufningen afsmakas med kryddorna. Krustaderna fyllas härmed till 3/4, uppläggas på bruten servett och serveras genast.

Glassmaränger (f. 6 pers.).
Maränger: 5 små äggvitör, 200 gr. socker.

Skumglass: 5 äggulor, 100 gr. socker, 4 dcl. tunn grädd, 1 vaniljstäng, 3 dcl. tjock grädd.

Beredning: Äggvitorna vispas till hårdt skum och vispningen fortsättes 1/4 tim. Sockret nedsiktas därefter försiktigt i äggviteskummet. Massan lägges på väl rengjord, smörda och mjölade plåtar i form af aflånga maränger, som slätas öfver med en sked och beströs med socker. De gräddas

Den sparsamma husmodern som vill servera ett godt öl till måltiderna, brygger själf med Lagermans Bryggette. Däraf erhålles 20 liter. En burk kostar 60 öre.

i svag ugnsvärme, tills de äro halftorra och släppa plåten, då de uttagas, formas på ett ägg och få kallna. Äggulorna röras med sockret i 20 min. Den tunna grädden kokas med vaniljstäng i 5 min. och tillsättes de röda äggulorna under vispning. Krämen hälls tillbaka i kastrullen och får under fortsatt vispning sjuda, då den upphälles och vispningen fortsättes, tills krämen är kall. Den till hårdt skum slagna grädden nedröres, massan slås därefter i glassmaskin och vrides omkr. 10 min., hvarefter den nedpackas och fryses 1-2 tim. Marängerna fyllas med glass och serveras dubbla.

Stufvad färsk strömming (f. 6 pers.). 1/2 val strömming (40 st.). 1 msk. mjöl, 2 msk. salt, 2 msk. fint hackad persilja, 3 msk. smör (60 gr.), 3 dcl. varmt vatten.

Beredning: Strömmingen rensas, sköljes väl och den mörka himnan skrapas bort. Den gnides in- och utvändigt med saltet och lägges hvarfals i en med smör bestruken kastrull; mellan hvarje hvarf strös mjölet och persiljan. Resten af smöret fördelas i flockar och lägges mellan hvarfen. Sist tillsättes det varma vattnet och fisken får sakta koka med tätt slutet lock omkr. 10 min. Strömmingen uppläggas på karott och såsen vispas och hålles öfver. Den serveras med nykokt potatis.

Grönsoppa med mjölk (f. 6 pers.). 2 morötter, 1 litet rötteri, 1 liten purjolök, 3 msk. smör (60 gr.), 1/2 lit. kokande vatten, 1 halfburk konserverad blomkål, 1 halfburk konserverade arter, 2 msk. mjöl, 1/2 lit. oskummad mjölk, 1/2 hg. spenat, 1 msk. fint hackad persilja, salt, hvitpeppar, socker, 1-2 äggulor, 2 dcl. tjock grädd.

Beredning: Morötterna sköljas, skrapas och skäras i tunna skifvor, selli och purjolöken skäras i fina

strimlor. Rotsakerna och purjon fräsas i hälften af smöret och påsätts i det kokande vattnet och få koka, tills de äro mjuka. Blomkålen och arterna upphettas i vattenbad.

Mjölen kokas upp. Resten af smöret fräses med mjölet, och mjölken påspådes litet i sänder; den rensade och sköljda spenaten tillsättes, och soppan får koka 10 min., hvarefter rotsakerna och grönsakerna med sitt spad tillsätts, jämte den fint hackade persiljan och soppan afsmakas med kryddorna. Äggulorna och grädden vispas upp i soppskålen och soppan tillslås under kraftig vispning.

Dillkött på kalf (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. kalbfinga eller bog, 2 lit. vatten, 1 msk. salt, 6 krydd- eller hvitpepparkorn.

Sås: 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 3 msk. mjöl, 8 dcl. köttspad, 2 msk. hackad dill, 1-2 msk. ättika, 1/2 msk. socker, 1-2 äggulor.

Beredning: Bringan knäcks och tvättas med en duk, doppad i hett vatten. Den påsättes i kokande vatten, skummas, när spadet kokar upp, och kryddorna tillsätts. Köttet får sedan sakta koka med tätt slutet lock, tills det är mört eller omkr. 2 tim. Det tages upp, skäres i lagom stora bitar och uppläggas på varmt serveringsfat samt garneras med dill. Spadet silas och skummas. Smör och mjöl sammanfråsas, spadet tillsättes litet i sänder och såsen får koka 10 min. Dillen illäggas och såsen afsmakas med ättika och socker, hvarefter de uppvisade äggulorna tillsätts och såsen får sjuda.

Kokt makrill (f. 6 pers.). 1 3/4 kg. makrill, 3 msk. salt, 2 tsk. ättika, 3 lit. vatten, 2 lagerblad, 5 kryddpepparkorn.

Beredning: Makrillen bör vara nysst fångad, styf och fast, ty denna fisk skämmas mycket fort. Makrillen skrapas med en knif, urtages (hufvudet får kvarsitte) och sköljes väl samt torkas. Den ingnides med 1 msk. af saltet och ättikan och får ligga 1 tim. Den påsättes i kallt vatten tillsatt med resten af saltet samt lagerblad och peppar och får koka 15 min. Upp-tages genast ur spadet och garneras med persilja och små kokta potatisar. Serveras med kapriss- eller persiljesås.

»Pragerskinka» (f. 20 pers.). 1 lätt rök skinka på 3-4 kg., så mycket vatten att det står öfver skinkan, 1/2 butelj renskt vin eller champagne.
Beredning: Skinkan lägges i vatten öfver natten. Den borstas därefter väl ren med mjuk borste och tvålvatten, hvarefter den får ligga i vatten ytterligare 2 tim. Skinkan påsättes i kallt vatten, tillsatt med vinet och får koka omkr. 3 tim. eller tills en vispsticka

Joko! Hvad skall jag använda till min stortvätt?

Chromol

såpan

tillverkas endast vid

A. P. Sjöbergs

Fabrik i HALMÖ

går lätt igenom köttet. Skinkan serveras antingen varm eller kall med sparris eller andra grönsaker.

Rabarberkräm (f. 6 pers.). 5 goda rabarberjalkar (omkr. 7 hg.), 1/2 lit. vatten, 2 kkp. krossocker, 1 1/2 msk. mandaminmjöl, 2 msk. vatten.

Beredning: Rabarbern sköljes och torkas, skalas mycket tunn och skäres i 1 cm. långa bitar. Af sockret och vattnet kokas en klar lag, rabarbern illäggas och får koka, tills den är mjuk, men ej faller sönder. Mandaminmjölet utröres med det kalla vattnet och tillsättes, hvarefter krämen får koka under rörning i 5 min. Den upphälles i en med ljumt vatten sköljd glasskål och beströs med strösocker för att ej bilda skinn. Serveras med vispad grädd eller mjölk.

Kabeljoppudding (f. 6 pers.). 1/2 kg. kabeljo eller 4 dcl. kokt, hackad fisk, 1 1/2 kkp. risgryn, 1 1/2 lit. mjölk, 3 msk. kallt smör, 3-4 ägg, 1/2 tsk. hvitpeppar, 1/2 msk. salt, 1 msk. socker. Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Fisken sköljes och lägges i vatten kvällen innan den skall användas. Den påsättes i kallt vatten och får koka tills den är mjuk. När den kallnat, befrias den från alla ben och finhackas. Risgrynen skällas i hett vatten, påsätts i den kokande mjölken och få koka, under rörning, tills de äro till hälften mjuka. De upphälles i en bål och det kalla smöret tillsättes genast, när grynen kallnat nedröres den hackade fisken, de uppvisade äggulorna samt kryddorna. Sist nedskäras de till hårdt skum slagna äggvitorna. Massan hälls i en smörd och brödbeströdd elfdad form och puddingen gräddas i ugnen, i ordinär ugnsvärme, omkr. 1 tim. Den serveras med skiradt smör eller äggsås.

KÖRGMÖBLER

Trädgårds-
möbler,
Lands-möbler.

OBS! Nyheter!

Specialpriskurant på begäran.

A.-BOL.

NORDISKA KOMPANIET

STUREPLAN

STOCKHOLM.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

Kostnadsfritt. Om Ni genom undervisning pr korrespondens ämnar lära Er bokför., räkn., skrift., svensk o. utländsk handelskorrespondens m. m., torde vårt nya 64 sidiga rikt illustr. prospekt vara af stort intresse för Er. Begär det! Det erhålles gratis.

Malmö Språk- & Handelsinstitut
Dr. H. S. Hermod, Söderg. 19 D, Malmö.

KAMMAR jungfru, skicklig uti samsnad och försedd med utmärkta rek., får plats nu inst. 24 april. om betyg och fotografi insändes under adress: Ericbergs Slott, Katrineholm.

Ung bättre flicka

kan få plats nu genast för vård af ett spädt barn och tillsyn till två större. Svar till »B», Svenska Telegrambyrå, Malmö.

HURTIG ung flicka, exam. massös, önskas från början af maj i yngre familj på landet. 2 patienter, möjligen flere. Svar med ref., anspråk samt fotografi till fru Rich. Claeson, Uddebo.

FÖR bildad, gladlynt och vid sjukvård något van flicka finnes plats som sällskap och vårdarinna åt bröstsjuk konvalescent (ung flicka). Stådnig af rummet medföljer platsen. Svar till »A. F. S.», Iduns exp.

GODA PLATSER för hushålls- och barnfröknar, sällskaps-, vård-, lärarinnor att söka gen. Inack.-Byrån, Norrköping. Rikstel. 916. Brefsvar mot 2 porto.

Bildad ung kvinna

af god familj, hälst en som genomgått fackskola, eller eljes äger förmåga och erfarenhet i att på egen hand sköta hushållet och som är kunnig i finare matlagning, bakning och konservering samt villig att själf tillreda all mat, får god plats i utlandet. Bildad ung flicka som husjungfru finnes, tjänarinna för diskning och grofarbeten. Svar med fotografi och rek. torde under m. »Familjemedlem X» insändas till föreningen »Vaksamhets» byrå, Stockholm, där närmare upplysningar stå till buds.

TILL följd af sjukdom finnes plats nu genast för en hushållerska på Vartofta herregård, Vartofta.

Vid statens samskola i Åmål

önskas för nästa läsår en e. o. lärarinna i tyska, modersmålet och franska. Lön för kompetent person 1,400 kr. Ansökningar, ställda till Kungl. öfverstyrelsen för rikets allm. läroverk, inlämnas före den 15 maj till Rektorsämbetet i Åmål.

UNG bildad flicka, musikalisk, frisk, som innehar ett godt och glad humör får nu genast plats som sällskap hos äldre familj i stad. Svar med lönepret., betyg och fotografi till »Ordningsam husmor», Iduns exp.

BARNFRÖKEN (hälst tyska) erh. utmärkt fin o. förmän. pl. gn Stockh. Tj. Byrå, Mästersonuells. 8 I.

ENKEL, bildad frisk flicka, 25—35 år, vänligt sätt, lugn men gladlynt, något musikalisk, önskas af barnlös fam. i mindre stad i Halland, som sällskap och hjälp; bör vara villig deltaga i hvarjehanda husl. bestyr med tillhjälp af tjänare. Familjemedlem. Svar inom 8 dagar emotes med rek., fotogr., ålder och löneanspråk till »H. A.», Iduns exp.

EN rask, pålitlig och barnkär flicka, med goda rek. och som äfven något känner matlagning, finner angenäm plats som ensam jungfru i liten svensk familj i Brüssel. Lön, 30 francs i mån. och fri resa. Svar omgående till ingenjör H. Almqvist, 3 rue St. Quentin, Brüssel, Belgien.

EN pålitlig ordentlig flicka, kunnig i enklare matlagning och bakning, erhåller väl aflönad plats på landet strax intill större järnvägsstation. Svar till »A. S.», Iduns exp.

Hushållerska,

skicklig i såväl enklare som finare svensk matlagning, sökes af en svensk förening i Tyskland. Lön 100 mark per månad jämte fritt vivre. Svar ombes under märke »S. C. B.», Svenska Telegrambyrå, Stockholm.

Vid Hjo Samskola,

som f. n. är 5-klassig men fr. o. m. nästa läsår kommer att utvidgas med en 6:e klass, finnas till hösten lediga en plats såsom första lärarinna (lön 1,400 kr.) och en annan plats såsom lärarinna (lön 1,200 kr.). Skolans kurser sammanfalla med kurserna vid statens realskolor. Tillsammans böra de båda sökta lärarinnorna bestrida först och främst undervisningen å högsta stadiet i matematik, naturlära och (hälst) geografi; vidare undervisningen i alla klasser i kristendom och teckning. Dessutom till någon del undervisningen äfven i andra ämnen. Atminstone första lärarinnan bör ha aflagt fil. kand.-examen, genomgått högre lärarinneseminarier eller äga därmed jämförlig kompetens. Ansökningar ställda till Styrelsen för Hjo Samskola, torde före den 15 maj vara insända till Rektor Oskar Tidström, Hjo.

Sjuksköterskeplatsen

vid Forsbacka järnverk är ledig att genast tillträda. Lön 600 à 800 kr. pr år, beroende på kompetens, jämte fritt husrum och vedbrand. Sökande, som bör vara kunnig och väl erfaren i sjukvård genom flerårig praktik, torde meddela sig med Forsbacka järnverk, Forsbacka.

Som hjälp och sällskap till en nerpatient önskas en bättre flicka van vid sjukvård. Den som har vana vid hushållsgöromål har företräde. Svar med rek. och uppgift på lön torde insändas till »Vänlig», Kalmar p. r.

I liten fin familj å egendom i Småland önskas genast som hjälp i hemmet mot fritt vivre en bildad, enkel, ordentlig flicka. Svar inom 8 dagar till »S. S.», Sigridsberg, Frinnaryd.

En treflig flicka

får bra plats för att sköta ensam lärares hem. Svar med fotografi till »A. D. 27», Bankeberg p. r.

En medelålders landbrukaredotter

eller jungfru, som är kunnig i enklare matlagning och bakning och som med ordning och sparsamhet kan sköta hushållet under husfruns tillfälliga sjukdom (husjungfru finnes) erhåller genast plats hos fru Augusta Segerdahl, Linköping.

Plattsökande! Begär prospekt samt gör Er noga underrättad om **Bröderna Bendtz' Handelsinstitut.** (Malmö äldsta & S. Sveriges största). De flesta af våra elever erhålla platser. Adr. Gust. Ad. Torg N: 8 B. Riks 955 Direktionen.

ÖREBRO HUSMODERSSKOLA. Vasatorget, börjar torsdagen den 29 aug. 1907. Anmälningar före 1 Juli. Prospekt erhålles genom Fru Alfhild Rystedt

PLATTSÖKANDE

PLATS såsom vårdinna i fint hem, hälst där barn finnas, att förestå skolhushåll eller såsom sällskap åt äldre dam eller herre önskas af bildad flicka. Svar till »E.», Oreberg, p. r.

TVÄNNE unga anspråklösa flickor önska plats i bättre familj för att lära sig alla i ett hem förekommande göromål. Svar märkt »Förlofvade», Iduns exp.

KUNNIG hushållsfröken söker plats. Vackra betyg på matl., bakning, sömnd. m. m. genom Norra Inack.-Byrån, Malmåskildnads. 27, Stockholm.

UNG seminariebildad lärarinna önskar till hösten plats i svensk familj utomlands för att undervisa i svenska skolans. Franska och tyska talas. Svar före den 10 maj till »Hösten 1907», Iduns exp.

Privatsjukvård

önskas, hälst bröstsjuka. Svar emotes märkt »Sjuksköterska», Gumælii Annonbyrå, Göteborg.

22-ÅRIG flicka från bildadt hem, anspråklös, ordentlig och arbetsam söker plats som husmoders hjälp i vänligt hem på landet. Lön 15 kr. pr månad. Svar till »Snäll familjemedlem», Iduns exp.

ANSPRÅKSLÖS bättre flicka, fullt kunnig i klädsömnad samt i alla inom ett hem förekommande sysslor, äfvensom läsläsning, önskar plats som hjälp i familj. Svar till »Postfack 11», Torup.

Mot fritt vivre

önskar lärarinna att komma till en vänlig och bildad familj på landet för att några timmar dagligen läsa med mindre barn. Svar märkt »Under sommaren», Uddevalla p. r.

BÄTTRE musikalisk flicka önskar plats i familj som sällskap och hjälp. Är van vid hushållsgöromål. Svar till »Godt humör», Tyringe p. r.

KV. exam. sjukgymnast önskar plats vid badort eller i familj, gärna utomlands. Språkkunskaper finnes. Svar till »Sommaren 07», Dr A. Kjellbergs institut, Stockholm.

FLICKA af god fam. önskar plats i finare affär (äger vana) — eller i fam. som sällskap och hjälp. Kunnig i husliga göromål, kläd- och linnesöm., handarbete m. m. Svar till »Anna», Oskarshamn p. r.

KV. sjukgymnast söker plats vid badort eller i familj. Genomgått 6 kl. af läroverk; nu gymnastikinstitut i Stockholm; 20 år. Kan antaga plats i familj å billiga villkor, om några andra patienter finnas i närheten. Svar motes tacksamt till »Sommaren», S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm.

Infödd tyska

(lärarinna) önskar plats på landet under sommaren i en familj, såsom sällskap och för att undervisa i sitt modersmål. Bästa rek. af familjer i Stockholm. Svar till »A. M. Sommaren 1907», Allm. tidsn. Gust. Ad. 1097.

DISTRIKTSKÖTERSKEPLATS önskas 1 juli eller 1 aug., höst i mellersta Sverige. Bra betyg. Goda rek. Svar emotes tacksamt inom 14 dagar till Frejgatan 29, I, B., Stockholm. K. Ax. Johansson.

UNG arbetsam flicka önskar plats i familj (hälst på landet) för att vara behjälplig med hvarjehanda. Kunnig i sömnd. Svar till »Familjemedlem», Delsbo p. r.

Ung bildad utländsk dam

fullt mäktig franska, tyska och engelska språken såväl i tal som skrift, söker anställning under sommarmånaderna i familj på landet och erbjuder mot fritt vivre konversation o. 1 à 2 tim. undervisn. pr dag uti ofvannämnda språk. Svar snarast till »A. K.», Iduns exp.

EN frisk och stark 17-årig flicka, kunnig i handarbeten samt med god handstil, önskar plats från 1 juni i aktningsvärd familj att mot fritt vivre gå frun tillhanda. Svar till »1 juni» poste restante, Sköfde.

SJUKSKÖTERSKA med goda betyg och rek. önskar medfölja dam eller herre till badort eller landet. Svar emotes tacksamt till »System», Västerås p. r. före den 15 maj.

Sjukgymnast, kvinnlig,

önskar anställning för sommaren, antingen i familj på landet eller att medfölja å resor eller till badort. Prima ref. Svar med lönevillkor till »Centralist», Iduns exp.

BILDAD, ung flicka, ordentlig och arbetsam, önskar plats å herrgård eller större landegendom. Villig deltaga i alla förekommande göromål. Svar till »Ej som medlem», Iduns exp.

TREFLIG flicka önskar 1 juni komma i god familj, (prästfamilj e. d.) för att hjälpa till med hvarjehanda. Är villig betala något om svar erfordras. Svar till »Cecilia», Askersund p. r.

UNG flicka önskar mot fritt vivre plats i fin familj såsom hjälp och sällskap eller såsom tillsyn för barn. Något kunnig i sömnd. och musik. Svar till »K. C. 19», Helsingborg p. r.

UNG flicka önskar plats i äldre familj på landet för att deltaga i hushållsgöromål. Önskar anses som familjemedlem. Svar till »Eva», Stenungsund p. r.

23-ÅRIG FLICKA, något van vid sjukvård önskar mot fritt vivre som sällskap och hjälp medfölja familj, barn eller ensam person till badort. Svar till »N. N.», Sörbytorp p. r.

Å herregård

önskar ung flicka plats som hjälp och sällskap. Svar till »E. J.», Norrköping p. r.

UNG flicka önskar plats i aktad familj att gå frun tillhanda mot fritt vivre. Något kunnig i linnesömnad och handarbeten. Svar emotes tacksamt till »R. J.», Iduns exp.

FLICKA önskar under sommaren deltaga i trädgårdsarbete eller husliga göromål. Svar till »Seminarist», Iduns exp.

Husföreständarinneplats

sökes af ung flicka som genomgått hushållsskolan samt under flera år innehaft liknande anställning. Svar till »K. A.», Iduns exp.

FOLKSKOLELÄRARINNA (elementarbildad) önskar öfver sommaren kondition mot fritt vivre. Svar »Präst-dotter», Iduns exp.

Bildad 23 års dam

af god familj, med fördelaktigt yttre samt frisk och gladlynt, önskar plats som sällskap och nytta hos äldre dam. Svar märkt »Hurtig» p. r. Malmö.

TJUGU års anspråklös flicka önskar plats i bättre familj som hjälp och sällskap. Van vid husliga göromål samt kunnig i sömnd. och handarbeten. Svar till »Familjemedlem» Askersund p. r.

EN flicka med sju (7) månaders praktik i sjukvård som sjukvårdselev önskar plats i familj som privatsjuksköterska hos någon herre eller dam, som lider af kronisk sjukdom. Svar till »Sjukvårdselev», Iduns exp.

SKICKLIG lärarinna söker plats. Undervisning i sv. ämnen, språk, musik, handarb. Vackra betyg. Svar till »Nitiska», Iduns exp., f. v. b.

Warfsholms

Pensionat, invid Klintehamns (poststation) bsdanstalt, rek. för sommargäster. Turister. Begär prospekt därifrån!

Bröstsjuka.

BÄCKA konvalescentanatorium och pensionat för lindrigt bröstsjuka rekommenderas. Begär prospekt. Postadress: Orsa.

Deutsche Sprache

praktische u. wissenschaftliche Ausbildung, billige Pension, Referenzen schwed. Lehrerinnen Privatlehrerinnen-Seminar, geogr. 1878 Pastor R. Mayer.

Halle a. S, Harz 13.

Resande familjer

torde beakta Pensionat Birger Jarl, Stockholm. Birger Jarlsgatan 19 III. Hiss. (vid Stureplan.)

INACKORDERINGAR mottagas nu i det natursköna Borghamn på Omberg. Härliga skogspromenader. Moderata priser. Adr.: Fru H. Kling, Borghamn.

Hviloehmet Talliden, Djursholm,

emottager klena personer, som behöfva hvila och luftombyte. Stora vackra rum, godt bord. Adress: Germania statorn, Allm. tel. Djursholm 322.

Å pensionat i Vermland

öppet från 1 juni till den 1 sept. å Kahlhytte herrgård, 20 minuters väg från Filipstad, mottagas sommargäster. Naturskönt beläget vid skog, berg och sjö (120 m. ö. h.). Billigt pris, Godt bord. Tillfälle till varma, kalla och medikamentösa bad. Närmare upplysningar samt beställningar af rum genom kameraren Chr. L. Geijer, Filipstad.

Marielunds pensionat

i Gagnef, härligt beläget vid Dalälven och Grådafällen 2 1/2 km. från Gagnefs järnvägsstation mottager inackorderingar från och med maj månad. Martha Silfverhielm.

INACK. erhålles på högt belägen herrgård i Värmland. Barrskog, bad, fiske, godt bord, piano, tel. Hushållselever mottagas. Svar till »Våren 1907», Karlstad p. r.

Solhäll.

Nytt pensionat och hviloehem öppnas 1 juni i naturskön trakt i norra Skåne. Högt läge. Härliga barrskogar och sjöar. Goda kommunikationer. Moderata priser. Postadress Wittsjö.

NÜRNBERGS PILSNERDRICKA

Allm. 30 48.

Riks. 7 94.

Syndabocken.

Berättelse af August Strindberg.

(Forts. fr. föreg. n:r).

DJA, DET ÄR GODT, smakar bittermandel, lite för sött för mig, jag tycker om det starka, som du vet.

Det blef en paus, och Tjärne, sin vana trogen att begagna fingerade telefoner för att få bryta opp, tittade åt telefon och ringlade upp sin långa hopflätade kropp.

Askanius förstod knepet, men kunde icke förmå sig sätta vännen i förlägenhet, därför lät han det gå förbi och räddade honom:

— Du är mycket upptagen, förstår jag, och måste gå; tack emellertid för det som varit, och särskildt för ditt taktfulla sätt att utföra detta uppdraget.

Därmed hade Askanius äfven aftvätt sig förödmjukelsen att ha blifvit utmotad ur sig egen lokal och fått lås för dörren, ty Tjärnes beteende hade icke alls varit taktfullt, utan cyniskt gäckande.

— Det är min tjänst, ser du, och tjänsten framför allt, afrundade fiskalen och ville krypa ut genom kaféet för att slippa öppna dörren igen.

— Gå stora vägen, du, det kommer ändå inga kunder! gäckade Askanius, men Tjärne var redan ute.

Det var stängdt hos Askanius, skylten ner tagen, borden afdukade, persiennerna nerfällda, och staden var befriad från det hemska skådespelet att se den ensamme mannen spöka innanför de dammiga rutorna.

När gubben gick ut i staden, och bekanta hälsade honom med ett skälmaktigt: Nå, du fick stänga ändå, svarade Askanius regelbundet: Jag har visst inte stängt. Det har Tjärne gjort!

Och då beundrade man hans jämnmod i olyckan.

Efter detta vistades gubben mest uppe i sin våning; städade i chiffoniern, brände upp bref i kakelugnen; satt ofta och läste i böcker, var lugn och jämn, så att den gamla hushållerskan ingenting ovanligt fann med honom. Men ibland gick han dock ner i källarlokalen, och uppehöll sig mest i köket. Gumman trodde sig veta (när fiskalen frågade ut henne på torget) att källarmästarn höll på att uppfinna en likör, som skulle bära hans namn till eftervärlden.

Så led det mot hösten.

*

Under denna tid hade Libotz insett omöjligheten att stanna kvar med sin verksamhet i staden, och han gjorde inga vidare ansträngningar söka lokal. Han var boycottad, och när han kom på besök till fadern, fick han ovet.

— Ja, men jag har icke beklagat mig, svarade Libotz i ett anfall af humor, men sådant förstod gubben icke.

— Det är ditt eget fel, och du har ingen anledning att beklaga dig... Som man bäddar, får man ligga...

Här vände sig gubben i den dåliga sängen, ond därför att han sagt en dumhet:

— Ja, gå din väg, fortfor han, du var alltid en oregerlig människa, oärlig i ditt arbete, förfallen till dryckenskap, obstinat mot myndigheterna...

Här lassade den gamle af sig alla sina fel och laster på sonen, som tigande lät fadern soulagera sig. Och skuldbelastad, med främmande skuld, gick han, hälsad med det vanliga "skall du *redan* gå?" Defilén i portgången, gatloppet mellan ord som spön, kom honom åter att tänka på sitt ovanliga öde. "Fädrens missgärningar!" sade han sig, ja, det synes vara så. Och han erinrade, hur han alltid blef be dragen i bodar, när han handlade; förklarade nu detta så, att det var faderns falska varor,

som gingo igen. Han kom äfven ihåg nu, hur alla afundades och missunnade honom, som dock förtjänade på sitt arbete. Drack han ett glas vin på söndan nere i Gropen, så kom alltid någon halfbekant till bordet och kryddade vinet med ett: Jo, jag tackar jag! Och han undvek ändå alltid dyra rätter. Nu vid fyrtio år hade han icke smakat graflax, och sparris hade han bara ätit en gång, då han var förlofvad.

Men äfven i bagateller visade sig denna missundsamhet, liksom om allting var för godt och för fint för honom. Han hade en dag köpt en pappersknif, med falsk förgyllning på. Den kostade bara två kronor, men den lyste i ögonen. Tjärne kom in, och fick strax se den: Nej, si på den! Jo, jag tackar jag!

Och det var rent demoniskt. Så snart han kom till pengar, realiserade han en ungdomsdröm: han skaffade sig en sidenparaply. Den blef genast bortbytt mot en bomulls. På trots och på försök köpte han en ny af siden. När den genast blef stulen, köpte han hädanefter bara bomull.

— Jag får inte bära siden! sade han, liksom om han verkligen trodde, att någon gick och stökade med hans öde.

Under förlofningen skaffade han sig en kulört halsduk med kråsnål. Hela stan blef liksom tokig: Nej, si på den! lät det öfverallt. Han trotsade en tid, men måste stryka flagg. Då blef det lugnt i staden.

Sjögrenska försöringringarne hade han försonat sig med, dels genom att skriva dem på faderns skuldregister, dels genom att öfverföra dem på kontot Det oförklarliga. Han hade nämligen under flere brottmålsprocesser märkt att brottslingen var liksom skyddad, oåtkomlig. På samma sätt hade han funnit, att hans hushållerska hade liksom lof att stjäla. Han gjorde flere beslag, lade ut snaror för henne, men hon kunde alltid klara sig. Då blundade han.

Emellertid, nu då han skulle flytta ur stan, sålde han sina möbler, på kredit. Nu hade han i alla krafsmål uppfört sig så humant som möjligt, aldrig skickat stämplade kuvert med advokatfirmans namn, utan vanliga, osynliga, ogenomskinliga. Därpå begärde han enskilda samtal, föreslog arrangemanger, afbetalningar, och ordentliga nödställda kunde han försträcka summan. Nu när han ville infordra sina utestående belopp, funnos inga reverser, och på hans vänliga maningsbref följde inga svar ens. Men alla som voro skyldiga honom pengar upphörde att hälsa, spridde ut att han var en girigbuk och blodsugare.

— Uss, såna människor, var allt han sade, sig själf dock, ty om han sagt det åt andra, hade han blifvit utskrattad.

Och han skämdes på deras vägnar, alldeles som om han själf uppfört sig illa, sökte godtgöra deras cndska genom barmhärtighet mot dem, och så underlät han att kräfv.

*

Första oktober föll in, då Grand Hotel skulle öppnas vid middagstid.

På morgonen af den stora dagen erhöll fiskalen en telefon från Askanius' hushållerska med frågan om han sett till källarmästarn. Då denne svarade nej, ombads han genast infinna sig.

Då Tjärne kom i Askanius' farstu, blef han slagen af förskräckelse, ty inifrån det stängda kaféet hördes infernalisiska ljud, liknande musik, men i okända tonarter, rytmer och disharmonier. Hopvräktade noter, råmande, trummande, tjutande. Han förstod att det var orkestrion, men det måtte vara sönder, och han störtade uppför trapporna, där han mottogs af hushållerskan, som stod och torkade ögonen med förkläd.

— Hvad står på? frågade fiskalen.

— Jag vet inte, svarte gumman, men det har spelat så konstigt hela natten.

— Då är väl *han* därnere, för det kan inte spela längre än femton minuter. Kom med, så gå vi in i kaféet.

— Han har stängt om sig inifrån.

— Jag öppnar alla dörrar.

När de kommit ner, stack fiskalen in en dyrk i nyckelhålet, vred om och kastade in nyckeln på golfvet i matsalen.

De skyndade in och mottogos af de rysligaste fanfarer, blandade med koraler, valser, Ouvertyrbitar, paradmarscher. Och midt i salen vid sitt bord, satt Askanius, stel som en staty, hvit som marmor, med ett förnämt uttryck i sina regelbundna drag. Framför honom stod en bål af silfver och en flaska Maraschino.

Fiskalen var strax inne i tjänsten och började undersökningen vid ackompanjemang af den sataniska musiken.

— Död! Frid öfver dig, gamle vän! — Maraschino, det är blåsyra, men fallet är nytt, bör antecknas, det var en listig karl: nu får han hederlig begrafning, och har han lifförsäkring, så faller den ut. Hvad är det i bålen? Aska, men det har varit brinnande konjak. Alltså, där ligger huset, och arvingarne får dra vevven. Men hur kan den infernalisiska musiken gå på så oförbränneligt? Jo, nu ser jag: han har kopplat på elektriska kablarna, och valsen med piggarne har förskjutit sig. Nå, nu skickar vi efter läkarn, så får släktingarne bestå begrafningen, det ska svida i dom. Rör ingenting, Augusta, förrän doktorn kommer, jag skall tillbaks och skriva rapporten.

Och så var Askanius expedierad. Detta var vid sjutiden.

*

Vid niotiden samma första-oktober-morgon syntes advokaten Libotz fåga ut genom stadens tull. Han hade skickat sina två koffertar förut, och ville till fots vandra till stationen, som låg på andra sidan bergen, ett par mil.

Vädret var grått, men torrt, och rörelsen i friska luften gaf den ensamme vandraren nya krafter. Han var icke ruinerad, utan bar i bröstfickan anvisningar på bank; utsikter till ny verksamhet hade han äfven, men han var sorgsen, och hans nedtryckta figur påminde om brottsling utsläppt ur fängelse och icke vetande genom hvilken port han skulle återvända till samhället.

Slätten sträckte sig med trädesåkrar som en öken, men bergen i fjärran vinkade, och han gick med ögonen lyftade upp till dem; något att se upp till behöfde han, hade alltid behöft. Han vände sig icke om att betrakta den stad han nyss lämnat, ty han ville icke hata något eller någon.

Så kom där en vagn bakefter honom; två stadsbor åkte i den, och när de passerade, hörde Libotz ett skämtsamt: Si där går Syndabocken!

Skämtet föreföll honom oskyldigt, men sannt, och han erinrade Gamla testamentets försoningsfest, där en bock belastad med allt folkets synder drefs ut i öknen invigd åt Asabel, det är: åt Den onde, som därmed fick igen sitt. Det var ju ingen tacksam eller ärofull roll, men Kristus hade ju burit samma vanhedrande börda, och det skulle betyda något, "som vi inte kunde fatta."

Den utstötte kände också något af detta, att han bar på andras hat, ondska, gemenhet, som de ympat in i honom; han kanske var serumdjuret, som bar sjukdomsgiftet, hvilket i hans person skulle utarbetas till läkemedlet. Så länge han icke besvarade hatet med hat, var han oåtkomlig, men så fort han lät reta sig, kände han giftet. För att hålla sina tankar fria från bitterhet, gick han och upprepade språk ur bibeln, dem han särskildt mindes, och de verkade med årtusendens hopade kraft på hans barnsliga sinne.

“Låt dig nöja åt min nåd; kraften varder i svagheten fullbordad.”

“Naken kom jag ur min moders lif, naken skall jag hädan fara.”

“Och Du, människobarn, skall inte frukta Dig för dem huru de döma dig: där äro väl gensträfviga och hvass törne emot Dig och Du bor ibland skorpiöner.”

“Ve Eder då människorna prisa Eder.”

“I ären dyrt köpta, blifver icke människors trälär”. Och när han kom fram till berget, sitt Tabor, där han kämpat i natt och mörker, steg han upp på detsamma. Och nu såg han staden i fjärran omgifven af bergens murar som en fängelsegård, och det var honom som han återvunnit friheten. Men han tänkte strax på det goda han njutit därborta och sände i tankarne en vänlig hälsning till Askanus, som han tagit afsked af kvällen förut, och hvars öde var honom obekant. Nu såg han vännen i minnet endast som den tyste, “fine” mannen, hvilken röjt honom plats vid första besöket och gifvit honom sitt eget bord . . .

Efter ett sista afsked gick han ned på andra sidan berget och kom in i ett nytt landskap med kullar och skogsbryn, och efter en timmes gång satt han på gästgifvargården vid en kopp varmt kaffe. Här var han okänd och hoppades få vänligt mottagande, men folket behöfde bara se honom för att mörkna och bli tysta, men ingen vågade tilltala honom, ännu mindre förnärma honom. Märket bar han, men skyddet omgaf honom.

Så hördes en kärra stanna, och in trädde stadens provisor. Denne såg icke glad ut åt mötet, men han behöfde tala, och höll till godo med den föraktade. Och så språkade de hit och dit; Libotz narrades in i förtroligheter, och här på andra sidan bergen ville han reflektera öfver det där borta.

— Hvarför var man så ond på mig? frågade han slutligen, begärande i ett ord lösningen på alltsammans.

— Sânt vet man aldrig, svarade provisorin flott. Du såg odurfvig ut, ditt namn retade också; Libotz är något förargligt att uttala; om du hetat Lobitz, hade varit bättre, påminner i alla fall om en järnvägsstation eller en grufva. För resten, folk vet inte hvarför de älskar eller hatar. Inte må du tro de älskade den där skojar Sjögren; nej, det var bara för att äckla dig som de hjälpte honom, och nu, när du är borta, så sjunker han som ett skepp; då de fått sin Barrabas lös bara, så dröjer det inte förrän de häktar honom igen, men lös skulle de han först. Och Askanus dog i rättan tid . . .

— Hvad? Askanus är — död?

— Ja, vet du inte det?

— Nej!

— Han dog af blåsyra, men det kan inte bevisas . . . det var en knepig karl.

Libotz försjönk, och provisorin reste sig:

— Vet du hvad de kallade dig för?

Libotz visste, men svarade icke.

— Jo, syndabocken. Och eget var att så snart två personer i staden blefvo osams, bara talet kom på dig, så blefvo de vänner igen.

— Det var konstigt.

— Ja, de kastade sig öfver din person, uttömde sitt ömsesidiga hat öfver dig och din advokatbyrå, och så var hatet borta. Men jag känner två oeniga makar, som skulle skiljas . . .

— Var det färgarn, som var hos mig?

— Ja! Och när han kom hem till hustrun, så förtalade han dig, så grundligt, att hustrun blef glad, och så var de försonade.

— Så konstigt!

— Ja, det är tusan så konstigt hela lifvet; och det blef ett ordspråk i stan, att när det gick framåt för någon, så hade han Libotz att tacka för det. Ingen kunde bli stadsfullmäk-

tig utan att “skälla på Libotz”, och tidningsredaktören lefde med hustru och tre barn på karikatyrerna af dig.

— Brukade han rita af mig så ofta, då?

— Vet du inte det?

— Nej!

— Det ljuger du!

— Jag vågar inte ljuga.

— Du är en stackare, Libotz, och därför gick det illa för dig!

— Inte så illa!

— Du lär ha schaber? Kan man få viggas kanske?

Libotz log; det sorglösa sätt att se människor och lif, som var så allvarligt för somliga, ja, i sanning det var stor åtskillnad på människors öden, men hvarför “kunde man icke förklara”, det skulle väl så vara. Han log igen, men svarade icke på sista frågan.

Provisorin tog på rocken, alltjämt pratande:

— Den där Tjärne, det var en stor skojar, men Askanus trodde på honom i det sista. Kan du tänka dig, han hade på elakhet mot arfvingarne ritat full speglarne med sin diamant eller bergkristall. Där stod en hop dumma tänkespråk och ibland andra så här: Männskor äro icke hvad de synas; T—e (skall vara Tjärne) är en hederlig karl, men L—z (skall vara du) den är syspekt. Fiskalen fick också i testamente en rund summa “från Askanus, till hans enda vän här i lifvet.”

— Käss så undelit!

— Vill du åka med mig nu?

— Nej, tack, min vän, jag går helst till fot!

— Tjänare då!

Och Libotz gick ut igen, på landsvägen, mot nya öden, som han anade, men icke fruktade längre.

SLUT.

HELENA NYBLOM.

Böhmens vackraste flicka.

HAN LYFTE sitt glas: “Här har lefvat en mö,

hvars skål vi bruka att dricka.

Ja, nu är hon död — vi ska' alla dö, men hon var vår vackraste flicka.

Hennes åsyn var som en skönhetsfest, så kom det ju också från öst och väst mången vandringsman, mången främmande gäst,

för att se denna härliga flicka.”

“Hennes röst var så mild som en citteras sång,

hennes ögon lyste som stjärnor.

Som en majvind på ängen var hennes gång,

där hon skred mellan andra tärnor.

Som en lilja ren hon bland rosorna stod,

hennes hy var som skimrande blomsterblod,

som en ängel i himlen var hon god, denna stjärna bland jordens tärnor.

“Så du talar!” ropar en annan nu.

“Innan främlingen skålen skall dricka, må han först veta bättre besked än du, om Böhmens vackraste flicka.

Hon var brun, min herre, solbränd och brun,

på öfverläppen de spädaste dun, om kinden så mjuk som persikoffjun — så var Böhmens vackraste flicka.

“Blixtrande kolsvart var ögonens glans, kunde göra en människa galen.

Men akta dig, du, om hon börjat en dans!

Då svindlade det i salen.

Hennes czardas gick som en susande ström,

hon var vild, hon var mild, hon var ond, hon var öm,

Det gick som en trolldomsdröm, nattsdröm.

Ja, hon gjorde hvar man galen!”

En tredje småler: “Ja, nu är hon död, men jag ska' min herre lära, att Böhmens vackraste flicka var röd, rödhårig, därpå kan jag svära.

Hennes hår var flammor, — flammande gull,

hennes leende mun af gåtor full.

Fast nu hon är död och lagd under mull,

var hon rödhårig, det kan jag svära.”

“Hennes ögon voro som regnmolnen grå,

när jorden längtar att dricka.

Tyst som en skugga man såg henne gå, denna gåtfullt drömliga flicka.

Hon talade föga, men blicken bjöd!

Då följde man henne i lif och död, och först och främst var hon röd, röd, röd,

denna Böhmens vackraste flicka!

Ja visst! Hon var blond, hon var svart, hon var röd,

hon, hvars skål vi nu skola dricka.

Och väl, att hon länge sedan är död,

denna vida besjungna flicka!

Nu diktar man om henne alla dar, hon var led, hon var from, hon var stygg, hon var rar.

— Och ingen vet, hur hon verkligen var, denna Böhmens vackraste flicka.